

ZARZĄD POWIATU LĘBORSKIEGO

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU LĘBORSKIEGO I GMIN POWIATU
LĘBORSKIEGO NA LATA 2008-2011 Z UWZGLĘD-
NIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2012-2015”**

Listopad 2009 r.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU LĘBORSKIEGO I GMIN POWIATU
LĘBORSKIEGO NA LATA 2008-2011 Z UWZGLĘD-
NIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2012-2015”**

Zespół autorski:

mgr Igor Szymkowiak

mgr inż. Wojciech Przybycin

mgr inż. Urszula Rychlicka

inż. Ewelina Sergiel

1. WSTĘP	9
1.1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA	9
1.2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	9
1.3. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA.....	9
1.4. ŹRÓDŁA DANYCH.....	9
1.5. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	9
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	11
2.1. POŁOŻENIE I UWARUNKOWANIA Z NIM ZWIĄZANE	11
2.1.1. Geograficzne.....	11
2.1.2. Położenie administracyjne i komunikacyjne	12
2.2. SPOŁECZNOŚĆ	12
2.3. RZEŻBA TERENU	13
2.4. KLIMAT.	13
2.5. GLEBY.	13
2.6. GEOLOGIA, HYDROGEOLOGIA, MORFOLOGIA I HYDROGRAFIA.	13
2.7. ZAGOSPODAROWANIE TERENU.	14
2.8. GOSPODARKA.....	14
3. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO	16
3.1. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	16
3.2. TERENY I OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE.	17
3.2.1. Zieleń urządzona.....	19
3.2.2. Fauna.....	19
3.2.3. Zbiorowiska roślinne.	19
3.2.4. Przyjęte cele i priorytety.....	19
3.2.5. Kierunki działań.....	19
3.2.6. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	20
3.3. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	21
3.3.1. Analiza stanu istniejącego.....	21
3.3.2. Przewidywane kierunki zmian	22
3.3.3. Przyjęte cele i priorytety.....	22
3.3.4. Kierunki działań.....	22
3.3.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	23
3.4. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	24
3.4.1. Analiza stanu istniejącego.....	24
3.4.2. Przewidywane kierunki zmian	25
3.4.3. Przyjęte cele.....	25
3.4.4. Kierunki działań.....	25
3.4.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	26
3.5. OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH	27
3.5.1. Analiza stanu istniejącego.....	27
3.5.2. Wody powierzchniowe	27
3.5.3. Monitoring wód podziemnych.....	29
3.5.4. Źródła i ogniska zanieczyszczeń wód.	29
3.5.5. Przyjęte cele.....	30
3.5.6. Kierunki działań.....	30
3.5.7. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	31
3.6. OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN	31
3.6.1. Analiza stanu istniejącego.....	31
4. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIA MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII.....	33
4.1. MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI.....	33
4.1.1. Analiza stanu istniejącego.....	33
4.1.2. Przewidywane kierunki zmian	34
4.1.3. Przyjęte cele.....	34
4.1.4. Kierunki działań.....	34
4.1.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	35
4.2. WYKORZYSTANIE ENERGII ODNAWIALNEJ	35

4.2.1.	Analiza stanu istniejącego	35
4.2.2.	Przewidywane kierunki zmian	38
4.2.3.	Przyjęte cele	38
4.2.4.	Kierunki działań	38
4.2.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	39
4.3.	KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY	39
4.3.1.	Analiza stanu istniejącego	39
4.3.2.	Przewidywane kierunki zmian	43
4.3.3.	Przyjęte cele	43
4.3.4.	Kierunki działań	43
4.3.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu	43
5.	ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSZĄ POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO.	45
5.1.	JAKOŚĆ WÓD	45
5.1.1.	Analiza stanu istniejącego	45
5.1.2.	Przewidywane kierunki zmian	46
5.1.3.	Przyjęte cele	46
5.1.4.	Kierunki działań	47
5.1.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	47
5.2.	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA	48
5.2.1.	Analiza stanu istniejącego	48
5.2.2.	Monitoring	49
5.2.3.	Przewidywane kierunki zmian	51
5.2.4.	Przyjęte cele	51
5.2.5.	Kierunki działań	51
5.2.6.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu	52
5.3.	POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE	53
5.3.1.	Analiza stanu istniejącego	53
5.3.2.	Przyjęte cele	53
5.3.3.	Kierunki działań	54
5.3.4.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu	54
5.4.	ODDZIAŁYWANIE HAŁASU	55
5.4.1.	Analiza stanu istniejącego	56
5.4.2.	Przewidywane kierunki zmian	58
5.4.3.	Przyjęte cele	58
5.4.4.	Kierunki działań	58
5.4.5.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu	59
5.5.	ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	61
5.5.1.	Analiza stanu istniejącego	61
5.5.2.	Źródła emisji	61
5.5.3.	Wielkość emisji	62
5.5.4.	Przewidywane kierunki zmian	62
5.5.5.	Przyjęte cele	62
5.5.6.	Kierunki działań	62
5.5.7.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu	63
5.6.	ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU	63
5.6.1.	Przyjęte cele i priorytety	63
6.	ZAŁOŻONE CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI	64
6.1.	CELE PRZYJĘTE ZA KPGO 2010	64
6.2.	CELE PRZYJĘTE ZA WOJEWÓDZKIM PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI	69
6.3.	ZAKŁADANE CELE DLA POWIATU LĘBORSKIEGO (KRÓTKOTERMINOWE, DŁUGOTERMINOWE, STRATEGICZNE)	70
6.3.1.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu	72
7.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU	74
7.1.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REGLAMENTUJĄCE MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA ZE ŚRODOWISKA	74

7.2.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY FINANSOWE.....	74
7.3.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY KARNE I ADMINISTRACYJNE	74
7.4.	DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA POWIATU.....	74
7.5.	EDUKACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	75
7.6.	UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W PODEJMOWANIU DECYZJI	75
7.7.	PODEJŚCIE DO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO – EKOLOGIZACJA	75
8.	STRESZCZENIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	77

Spis Tabel:

Tabela 2	Liczba mieszkańców w powiecie Lęborskiego – zależnie od płci w latach 2004-2007	12
Tabela 3	Liczba mieszkańców na terenie powiatu Lęborskiego– ruch naturalny w latach 2004-2007	12
Tabela 4	Prorozwojowe i ograniczające rozwój zasoby i walory przyrodnicze	16
Tabela 5	Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej.....	17
Tabela 6	Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie ochrony przyrody	20
Tabela 7	Własność lasów w powiecie Lęborskim.....	21
Tabela 8	Zadania do realizacji na lata 2008-2015	23
Tabela 9	Przedsięwzięcia w zakresie ochrony gleb	26
Tabela 10	Lista przedsięwzięć w ramach ochrony kopalin i wód podziemnych	31
Tabela 11	Zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie Lęborskim w latach 2004-2007.....	33
Tabela 12	Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w powiecie Lęborskim	33
Tabela 13	Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w powiecie Lęborskim	33
Tabela 14	Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii	35
Tabela 15	Potencjalna energia użyteczna w kWh/m ² /rok w wyróżnionych rejonach Polski	37
Tabela 16	Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu - odnawialne źródła energii	39
Tabela 17	Przedsięwzięcia na lata 2008 - 2015 w zakresie ochrony przed powodzią	43
Tabela 18	Długość linii kanalizacyjnej i wodociągowej w poszczególnych gminach powiatu Lęborskiego wg stanu na dzień 31.12.2006 r.	45
Tabela 19	Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.....	47
Tabela 20	Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w powietrzu – pomiar metodą pasywną w latach 2005- 2006.....	50
Tabela 21	Rodzaje i ilości zanieczyszczeń emitowanych przy spalaniu 1kg benzyny i oleju napędowego	50
Tabela 22	Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 związane z ochroną powietrza atmosferycznego	52
Tabela 23	Zadania przeznaczone do realizacji	54
Tabela 24	Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L _{Aeq D} i L _{Aeq N} , które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.....	55
Tabela 25	Pomiary hałasu na terenie powiatu Lęborskiego	56
Tabela 26	Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed hałasem	59
Tabela 27	Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym	63
Tabela 28	Roczne poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych do roku 2014.	69
Tabela 29	Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie gospodarki odpadami	72

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1	Położenie powiatu Lęborskiego na terenie województwa pomorskiego	11
Rysunek 2	Gminy Powiatu Lęborskiego	11
Rysunek 3	Strefy energetyczne wiatru w Polsce. Mapa opracowana przez prof. H. Lorenc na podstawie danych pomiarowych z lat 1971-2000	36
Rysunek 4	Rejonizacja średniorocznych sum promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m ² /rok. Liczby wskazują całkowite zasoby energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla wskazanych rejonów kraju	37
Rysunek 5	Mapa temperatur w stropie utworów Jury Dolnej na Niżu Polskim	38
Rysunek 6	Przykładowe źródła pola elektromagnetycznego	61
Rysunek 7	Zmiany w strukturze odzysku i unieszkodliwiania osadów z komunalnych oczyszczalni ścieków w perspektywie do 2018 r.	68

LEGENDA SKRÓTÓW:

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GFOŚiGW – Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
GDDKiA,- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GZWP – główny zbiornik wód podziemnych
IMiGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
KDPR – Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
FOGR – Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OZE – odnawialne źródła energii
OWO – obszar wysokiej ochrony wód podziemnych
PFOŚiGW – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PZD – Powiatowy Zarząd Dróg
RCEE – Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SCh-R – Stacja Chemiczno-Rolnicza
WPI – Wieloletni Plan Inwestycyjny
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WGKKiGN – Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami
WZMiUW – Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja uchwalonego przez Rady Powiatu Lęborskiego Uchwałą Nr XXI/138/04 z dnia 30 czerwca 2004r. r. Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Lęborskiego na lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011”.

1.2. Cel i zakres opracowania

Zgodne z przepisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150 ze zm.) oraz ustawy o odpadach (Dz. U. z 2007 nr 39, poz. 251 r. ze zm.), przyjęte dokumenty podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Celem opracowania jest aktualizacja „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Lęborskiego”.

Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014. Niniejsze opracowanie, określające kierunki polityki ekologicznej na lata 2007 - 2010 oraz 2011-2014, należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba tej aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej.

Prawo ochrony środowiska w art. 13-16 wprowadza obowiązek przygotowywania i aktualizowania, co 4 lata programu ochrony środowiska.

1.3. Podstawa prawna opracowania

Dokument został opracowany w związku z obowiązkiem nałożonym na gminy przez ustawę z 27.04.2001 Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2006.129.902) w art.17 i 18, oraz ustawę z 27.07.2001 o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, Środowiska (DZ.U. z 2008 nr 25 poz 150 ze zm) w art. 10 w zakresie terminu jego realizacji. Zakres merytoryczny Programu ochrony środowiska określają *Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym* (MŚ grudzień 2002).

W celu dopełnienia obowiązku wynikającego z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 127), niniejszy dokument został przedstawiony do zaopiniowania jednostkom opisanym ww. ustawie celem otrzymania opinii.

W związku z koniecznością otrzymania ww. opinii realizacja ostateczna dokumentu przesunęła się w czasie.

1.4. Źródła danych

- Starostwo Powiatowe w Lęborku,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Lęborku,
- Wydział Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Lęborku,
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- WZMiUW,
- WIR, Biuro Powiatowe,
- WIOŚ Gdańsk,
- GUS.

1.5. Polityka ekologiczna państwa

W grudniu 2006 r. Rada Ministrów przyjęła „Politykę ekologiczną państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnięta będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska

Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

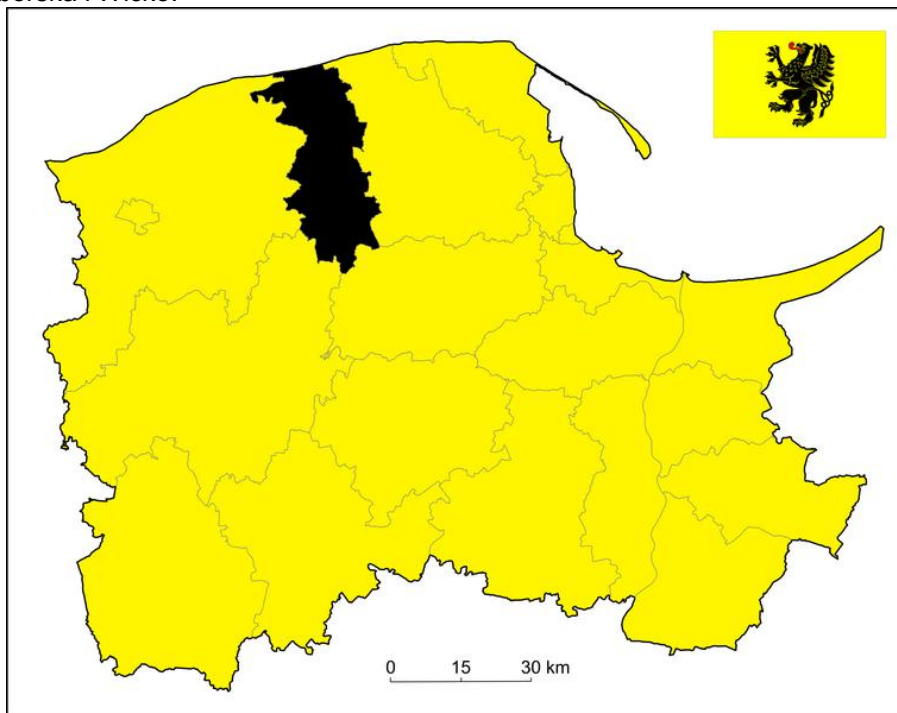
W dalszej części Programu rozwinięte zostaną powyższe cele w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego.

2. Charakterystyka Powiatu

2.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane

2.1.1. Geograficzne

Powiat Lęborski leży w północnej części województwa pomorskiego. Swym zasięgiem obejmuje obszar 707 km² na którym zamieszkuje 63 705 mieszkańców. Od wschodu graniczy z powiatem wejherowskim, od zachodu z powiatem słupskim, a od południa z powiatem bytowskim i kartuskim. W skład powiatu wchodzi dwa miasta: Lębork i Łeba oraz trzy gminy wiejskie: Cewice, Nowa Wieś Lęborska i Wicko.

Rysunek 1 Położenie powiatu Lęborskiego na terenie województwa pomorskiego

Źródło: www.wikipedia.pl

Rysunek 2 Gminy Powiatu Lęborskiego

Dogodne położenie geograficzne powiatu, dostępność do morza, jeziora, bagna i lasy sprawiają, że jest on jednym z bardziej malowniczych rejonów województwa pomorskiego. Występują tu naturalne szerokie plaże, ruchome wydmy, dzikie nie zmienione gospodarką człowieka zakątki, bogactwo świata fauny i flory oraz interesujące formy krajobrazu, które sprawiają, że każdy może zachwycić się swoistym i niepowtarzalnym pięknem "odkrytych" przez siebie miejsc.

Zdrowe powietrze, czyste i wolne od pyłów, łatwo przepuszcza promienie ultrafioletowe i podczerwone. Dla zdrowotnych warunków szczególnie w miejscowościach nadmorskich nie bez znaczenia jest zwiększona zawartość niektórych składników chemicznych zwłaszcza jodu występującego w powietrzu, wodzie i roślinności morskiej. W bliskim sąsiedztwie znajduje się Słowiński Park Narodowy, uznany przez UNESCO Światowym Rezerwatem Biosfery.

2.1.2. Położenie komunikacyjne

Przez Powiat Lęborski przebiegają droga wojewódzka nr 213, 214 oraz krajowa nr 6. Drogi powiatowe stanowią ogółem 214 km.

2.2. Społeczność

Sieć osadnicza składa się z dużej ilości małych przeważnie wsi, o zabudowie głównie skupionej. Powiat lęborski zamieszkuje 63 705 osób, a zgodnie z prognozą do 2010 r. ich liczba wzrośnie do ok. 68.800 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 93 osób/km² i jest mniejsza od średniej wojewódzkiej (121 osób/km²);

W skład powiatu wchodzi następujące gminy i miasta (dane podane na 31.04.2009):

- 2 gminy miejskie: Lębork, Łeba
- 3 gminy wiejskie: Cewice, Nowa Wieś Lęborska, Wicko

Poniższa tabela przedstawia stan ludności w latach 2004-2007, jak widać na terenie powiatu w przeciągu ostatnich lat nie nastąpiły wyraźne wahania liczby ludności.

Tabela 1 Liczba mieszkańców w powiecie Lęborskiego – zależnie od płci w latach 2004-2007

Jednostka terytorialna	2005r.	2006r.	2007r.
Lębork – miasto	35 120	34 988	34 805
Łeba – miasto	3 833	3 848	3 783
Cewice – gmina	6 939	6 909	6 924
Nowa Wieś Lęborska – gmina	12 325	12 448	12 583
Wicko – gmina	5 491	5 510	5 610
Powiat Lęborski	63 708	63 703	63 705

Źródło: GUS –2007r.- nie podano jeszcze danych za rok 2008.

Tabela 2 Liczba mieszkańców na terenie powiatu Lęborskiego– ruch naturalny w latach 2004-2007

Przyrost naturalny w liczbach	Ruch naturalny	Lata			
		2004	2005	2006	2007
	Ludność/1 km ²	90	90	90	90
	Kobiety na 100 mężczyzn	104	104	104	104
	Małżeństwa na 1000 ludności	4,2	5,6	6,3	7,3
	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,4	10,8	11,7	12
	Zgony na 1000 ludności	7,7	8	8,3	9
	Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,8	2,9	3,4	3

Źródło: GUS – 2007 r. - nie podano jeszcze danych za rok 2008.

Powyższa tabela pokazuje nam, że ogólny bilans ludności powiatu wykazuje wartości dodatnie – liczba urodzeń żywych przewyższa liczbę zgonów.

2.3. Rzeźba terenu

Pod względem fizycznogeograficznym powiat lęborski położony jest w obrębie trzech mezo-regionów. Są to: Wybrzeże Słowińsko-Kaszubskie, Pobrzeże Kaszubskie oraz Pojezierze Kaszubskie. Cechami wyróżniającymi środowisko przyrodnicze powiatu są:

- znaczne zróżnicowanie morfometryczne, będące efektem występowania obszarów wysoczyznowych (morenowych), głębokich form dolinnych oraz strefy brzegowej morza (wydmy nadmorskie);
- zmienność litologiczno-glebową;
- bogactwo zbiorowisk roślinnych;
- generalnie mozaikowate zróżnicowanie struktury środowiska przyrodniczego.

Rzeźba terenu charakterystyczna jest dla terenu morenowego.

2.4. Klimat.

Powiat Lęborski położony jest na obszarze północnym województwa pomorskiego. Klimat powiatu jest klimatem przejściowym. Klimat kształtowany jest z bezpośredniego przez bliskość Morza Bałtyckiego. Wynikiem tego są najdłuższe okresy bez przymrozków, łagodne zimy ale też chłodniejsze lata w porównaniu z resztą kraju. Późną jesienią wieją tu silne wiatry. W pasie nadmorskim charakterystycznym zjawiskiem jest występowanie bryzy morskiej i lądowej. Kolejną cechą określającą klimat tej części Polski jest przesunięcie się pór roku w stosunku do Polski środkowej i skrócenie okresu wegetacji. Sprawia to, że wiosna i lato są krótsze i opóźnione. Wydłużają się natomiast zimy, okres przedzimowy i przedwiośnia. Ogranicza to uprawę roślin ciepłolubnych i poplonów ścierniskowych. Opóźnia się również termin siewu ozimin okopowych.

2.5. Gleby.

Pomimo niewielkiego obszaru występuje tu duże zróżnicowanie gleb tworząc urozmaiconą mozaikę.

W przybrzeżnym pasie wydmyowym na podłożu piaszczystym występują gleby znajdujące się w stadium inicjalnym swego rozwoju. Cechy bielicowe mają gleby występujące na południu od jeziora Łebsko. Na utworach mineralnych w miejscach podmokłych tworzą się gleby glejowe. W północnej i środkowej części pradoliny Rzeki Redy-Łeby, na zachód od Lęborka występują torfy. Na wysoczyznach morenowych występują gleby gliniasto-piaszczyste, a także ilaste i żwirowe.

W powiecie lęborskim występują generalnie dobre warunki dla rozwoju rolnictwa, grunty klas bonitacyjnych RIII i ŁIII stanowią blisko 28% powierzchni użytków rolnych powiatu, natomiast grunty klasy RIV – ok. 42 %, najlepsze gleby znajdują się w centralnej części powiatu (gminy Nowa Wieś Lęborska i Wicko).

Kompleksy leśne pokrywają z reguły gleby najslabsze. Gleby podlegają zarówno degradacji naturalnej, jak i antropogenicznej.

Czynnikami antropogenicznymi, będącymi najczęstszą przyczyną degradacji gleby, są:

- nieprawidłowe nawożenie gleb,
- nieprawidłowa gospodarka rolna,
- zanieczyszczenie powietrza,
- eksploatacja kopalin i inne formy użytkowania terenu, niszczące profil gleby.

2.6. Geologia, hydrogeologia, morfologia i hydrografia.

Pod względem fizycznogeograficznym powiat lęborski położony jest w obrębie trzech mezo-regionów. Są to: Wybrzeże Słowińsko-Kaszubskie, Pobrzeże Kaszubskie oraz Pojezierze Kaszubskie. Cechami wyróżniającymi środowisko przyrodnicze powiatu są:

- Znaczne zróżnicowanie morfometryczne, będące efektem występowania obszarów wysoczyznowych (morenowych), głębokich form dolinnych oraz strefy brzegowej morza (wydmy nadmorskie);
- zmienność litologiczno-glebową;
- bogactwo zbiorowisk roślinnych;
- generalnie mozaikowate zróżnicowanie struktury środowiska przyrodniczego.

Powiat lęborski położony jest w obrębie zlewni dwóch rzek przymorskich: Łeby i Łupawy (południowa część powiatu). Największe jeziora występujące na obszarze powiatu stanowią Łebsko

(częściowo w granicach powiatu), Sarbsko, Lubowidzkie, Kamienieckie (częściowo) i Święte (częściowo).

Północna część powiatu położona jest w strefie nadmorskiej, w zasięgu energetyczno-materialnego oddziaływania Morza Bałtyckiego na środowisko przyrodnicze lądu.

2.7. Zagospodarowanie terenu.

Powiat lęborski leży w północnej części województwa pomorskiego. Swym zasięgiem obejmuje obszar 707 km² na którym zamieszkuje 63 705 mieszkańców. Od wschodu graniczy z powiatem wejherowskim, od zachodu z powiatem słupskim, a od południa z powiatem bytowskim i kartuskim. W skład powiatu wchodzi dwa miasta: Lębork i Łeba oraz trzy gminy wiejskie: Cewice, Nowa Wieś Lęborska i Wicko.

Polityka przestrzenna powiatu odnosi się do czterech kierunków zrównoważonego rozwoju:

- ochrony środowiska przyrodniczego,
- tworzenia oferty turystyki i wypoczynku,
- kształtowania środowiska mieszkaniowego,
- budowy rynku pracy, innego niż związany z turystyką i wypoczynkiem.

Każdy z w/w kierunków tworzy odpowiednie elementy struktury przestrzennej, przenikających się wzajemnie. Żadnego z elementów struktury przestrzennej nie można rozpatrywać i kształtować w oderwaniu od całości, jaką jest przestrzeń gminy, łącznie z jej wszystkimi składnikami, a w tym środowiskiem przyrodniczym i człowiekiem.

Realizacja polityki przestrzennej, jej sprawność i skuteczność bazuje na fachowości, organizacji i prawidłowej atmosferze pracy służb administracji samorządowej, umiejętności włączania różnych pomiotów do wspólnych działań.

Polityka przestrzenna gminy musi także mieć na celu:

1. Rozwój ekologiczny:
 - ochrona powierzchni ziemi,
 - ochrona wód,
 - ochrona powietrza
2. Rozwój kulturowy:
 - ochrona obiektów zabytkowych,
 - ochrona krajobrazu kulturowego
 - harmonijne kształtowanie nowej zabudowy, dostosowanej do skali i charakteru zabudowy istniejącej
3. Rozwój gospodarczy:
 - rozwój budownictwa mieszkaniowego,
 - rozwój usług podstawowych, bytowych,
 - wzrost aktywności i koniunktury gospodarczej,
 - rozwój komunikacji,
 - rozwój infrastruktury technicznej.

2.8. Gospodarka.

Na terenie powiatu Lęborskiego pod koniec 2007 r. zarejestrowane były 8 014 podmioty gospodarcze (GUS 2007). W sektorze publicznym SA 374 podmioty gospodarcze, natomiast w sektorze prywatnym 7 640. Do podstawowych dziedzin gospodarczych powiatu należy rolnictwo i związany z nim przemysł rolno-spożywczy, przemysł drzewny, materiałów budowlanych, rybactwo i rybołówstwo wraz z przetwórstwem rybnym oraz turystyka. Wraz z rozwojem prywatnej przedsiębiorczości rozwija się sektor usług około biznesowych (bankowość, rachunkowość, ubezpieczenia i doradztwo).

Do największych zakładów przemysłowych na terenie powiatu należą zakłady przemysłu rolno-spożywczego, przetwórstwa ryb, elektrotechnicznego, maszynowego, materiałów budowlanych, zakłady eksploatacji surowców, zakłady przemysłu farmaceutycznego i drzewnego (zakłady meblarskie, stolarnie i tartaki).

Największe zakłady na terenie powiatu to:

- "Farm Frites Poland" S.A. w Lęborku (branża spożywcza)
- "Wienerberger Ceramika Budowlana" w Lęborku (materiały budowlane)

-
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe "AMG" w Lęborku (branża metalowa)
 - Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego "Poltarex" Sp. z o.o. w Lęborku
 - Przedsiębiorstwo Produkcji Farmaceutyczno - Kosmetycznej "Profarm" Sp. z o.o. w Lęborku (branża farmaceutyczna)
 - Odlewnia Żeliwa i Metali Nieżelaznych - Spółdzielnia Pracy "Spomel" w Lęborku (branża odlewnicza)
 - "Seeger - Dach" Sp. z o.o. w Łebieńcu (branża drzewna)

3. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.

3.1. Ochrona przyrody i krajobrazu.

Różnorodność środowiska i bogactwo ich zasobów użytkowych oraz walory przyrodniczo - krajobrazowe obszaru powiatu stanowiły i stanowią nadal, zarówno o rozwoju wielu funkcji gospodarczych uwarunkowanych środowiskowo (takich jak: turystyka, rekreacja, lecznictwo, rolnictwo, leśnictwo, przemysł wydobywczy kopalin), jak i o konieczności zachowania, w możliwie najmniej zmienionej postaci, poszczególnych elementów środowiska lub obszarów o unikatowych wartościach przyrodniczych o znaczeniu ponad lokalnym. W procesie zrównoważonego rozwoju powiatu uwarunkowania przyrodnicze (zarówno w kontekście czynników stymulujących jak i ograniczających zagospodarowanie przestrzenne obszaru), uwzględniające ochronę środowiska i warunki korzystania z jego zasobów są podstawą do utrwalania rozwoju ekologicznie zrównoważonego (ekorozwoju).

Kierunki zagospodarowania przestrzeni (sposób wykorzystania zasobów) winny uwzględniać nie tylko zachowanie walorów przyrody, ale również zróżnicowaną odporność zasobów przyrody na zaburzenia równowagi ekologicznej.

Rozpatrując istnienie zasobów i walorów przyrodniczych na terenie powiatu należy robić to w kilku płaszczyznach. Występowanie tych samych zasobów uznać można jednocześnie jako czynnik prorozwojowy, jak i ograniczający rozwój.

Na obszarach objętych ochroną intensywną: rezerwatową, parku krajobrazowego NATURA 2000 i użytków ekologicznych stosuje się zasady określone w aktach prawnych o utworzeniu tych obiektów oraz w ich planach ochrony, a także zasady ogólne, normowane przez ustawę o ochronie przyrody.

Obszary o wzmożonej ochronie, to parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu oraz obszary chronione NATURA 2000. Przepisy zabraniają na tym terenie m.in. lokalizacji nowych przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko (np. niebezpiecznych obiektów przemysłowych, wielko obsadowych budynków inwentarskich tuczu przemysłowego), lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w planach zagospodarowania przestrzennego, zmian stosunków wodnych, likwidacji małych zbiorników wodnych i starorzeczy, wylewania gnojowicy, organizowania rajdów motorowych i samochodowych, wypalania roślinności, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających powierzchnie terenu. Powyższe nakazy, zakazy i zalecenia muszą być uwzględnione w planach zagospodarowania przestrzennego gmin, a kontrola ich przestrzegania należy do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

Na terenach zaklasyfikowanych jako użytki ekologiczne należy przyjąć taki sposób gospodarowania, który w pełni zabezpieczy istnienie i dotychczasowe funkcjonowanie objętych ochroną ekosystemów. Dlatego też, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, bezwzględnie są uwzględnione w planie zagospodarowania przestrzennego i ewidencji gruntów. Podobne zasady stosuje się także do zespołów przyrodniczo – krajobrazowych.

Tabela 3 Prorozwojowe i ograniczające rozwój zasoby i walory przyrodnicze.

Element przyrodniczy	Czynniki pogarszające możliwości rozwojowe	Czynniki prorozwojowe
Położenie – Powiat Lęborski	- Wzrost natężenia ruchu - Wzrost zanieczyszczenia i hałasu	- Rozbudowa szlaków komunikacyjnych - Szansa rozwoju turystyki
Ukształtowanie terenu – teren równinny	- Zwiększone okresowe natężenie ruchu - Zwiększona antropopresja na tereny szczególnie wartościowe przyrodniczo	Dość zróżnicowany krajobraz – szanse rozwoju turystyki
Gleby – średnia jakość bonitacyjna	- Uprawa gatunków roślin o niewielkich wymaganiach glebowych (ziemniaki, zboża) - Niższe plony	- Zastępowanie arealu rolnego nasadzeniami leśnymi lub naturalnymi użytkami (łąki) - Wykorzystanie do nasadzeń biopaliw (wierzby energetycznej) - Rozwój przemysłu przetwórczego uprawianych gatunków roślin
Złoża bogactw naturalnych – drewno, ropy ceramiczne, torfy	Naruszenie walorów widokowych w rejonie eksploatacji złóż	- Rozwój przemysłu - Dodatkowe stałe źródło finansowania
Wody podziemne – duże zasoby wód	- Możliwość skażenia wód przez działalność przemysłową - Obniżenie jakości wody przez infiltrację zanieczyszczeń ze ścieków	Zasoby wód są wystarczające
Wody powierzchniowe – duża ilość jezior,	Zagrożenie skażeniem przez ścieki, spowodowane niewłaściwą gospodarką wodno-	Możliwość rozwoju turystyki wodnej

stawów hodowlanych i dobra sieć cieków	- ściekową - Brak pełnej inwentaryzacji - Nieuregulowana ochrona wód i pobrażę jezior	Rozwój hodowli ryb
Powietrze – niewielkie zanieczyszczenie w rejonach skupisk przemysłu, zanieczyszczenia przenoszone transgranicznie	- Gorsze warunki bytowania ludności – zagrożenie zdrowia - Pogarszanie się jakości gleb wód i roślinności – opad zanieczyszczeń, kwaśne deszcze - Pogorszenie jakości powietrza przez zanieczyszczenie związkami odorowymi - Zagrożenie dla dóbr i kultury	W rejonach pozbawionych przemysłu i odizolowanych od jego wpływu rozwój bazy turystycznej.
Hałas – w pobliżu dużych zakładów przemysłowych oraz głównych ciągów komunikacyjnych	Pogorszenie warunków mieszkania ludności	Rozwój turystyki w rejonach poza skupiskami przemysłu i z dala od głównych ciągów komunikacyjnych
Walory przyrodnicze – duża lesistość, duża ilość gatunków chronionych	Ograniczenia lokalizacyjne przy podejmowaniu działalności gospodarczej – wykluczenie pewnych dziedzin gospodarczych	- Rozwój przemysłu drzewnego – miejsca zatrudnienia - Rozwój turystyki i agroturystyki na terenach oddalonych od terenów przemysłowych
Walory kulturowe – liczne zabytki	Ograniczenia rozwoju gospodarczego i rozwoju komunikacji, spowodowane dbałością o zachowanie dóbr kultury w dobrym stanie	- Rozwój turystyki - Popularyzacja regionu

3.2. Tereny i obiekty prawnie chronione.

Ochrona przyrody oznacza „zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników przyrody, w szczególności dziko występujących roślin i zwierząt oraz kompleksów przyrodniczych i ekosystemów”. Najstarszymi i powszechnie znanymi formami ochrony przyrody są parki narodowe i krajobrazowe, rezerваты przyrody, pomniki przyrody, parki (ogrody) wiejskie oraz ochrona gatunkowa roślin i zwierząt. Ustawa o ochronie przyrody z 1991 r. wprowadziła też inne formy ochrony, jak: zespoły przyrodniczo – krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne i użytki ekologiczne.

Parki narodowe to wielkoobszarowa forma ochrony przyrody, w założeniu obejmująca obszary o największej randze przyrodniczej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Rezerваты

Rezerwat jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, siedliska przyrodnicze, określone gatunki roślin albo zwierząt, wraz z ich siedliskiem, bądź elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość przyrodniczą, naukową lub krajobrazową. Rola ochrony rezerwatowej jest szczególnie ważna ze względu na jej charakter, zakładający generalnie całkowite zachowanie danego fragmentu środowiska w niezmienionym stanie.

Parki krajobrazowe

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze lub kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie i popularyzacja zasad zrównoważonego rozwoju. Nieruchomości, w tym grunty, na obszarze parku pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu, z uwzględnieniem właściwych dla niego zasad gospodarowania.

Obszary chronionego krajobrazu są to tereny chronione ze względu na wartości krajobrazowe, zróżnicowane ekosystemy, występowanie korytarzy ekologicznych, a celem ich tworzenia jest wiązanie terenów poddanych ochronie systemu oraz zapewnienie możliwości zaspokajania potrzeb społecznych, w zakresie turystyki, wypoczynku i rekreacji.

Tabela 4 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej

Jednostka terytorialna	Obszary prawnie chronione – ogółem [ha]	Parki Narodowe [ha]	Rezerваты przyrody [ha]	Obszary chronionego krajobrazu [ha]	Użytki ekologiczne [ha]
Powiat lęborski	19 560,5	2 744,0	670,2	16 131,0	30,4
Lębork	700,0	0	0	700,0	0
Łeba	660,9	361,2	299,7	0	0
Cewice	9 449,5	0	3,2	9 431,0	30,4

Nowa Wieś Lęborska	6 214,4	0	214,4	6 000,0	0
Wicko	2 535,7	2 382,8	152,9	0	0

Źródło: GUS

Słowiński Park Narodowy utworzony został 1 stycznia 1967 r., na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 września 1966 r. (Dz.U. Nr 42 poz.254). Całkowita powierzchnia Parku wynosiła wówczas 18618 ha, z czego ponad 2600 ha znajduje się na terenie powiatu lęborskiego (ok. 2300 ha w gm. Wicko i ok. 350 ha w Łebie).

SPN utworzono w celu ochrony cennych nadmorskich ekosystemów lądowych i wodnych, w tym unikatowych w skali wybrzeża Europy ruchomych wydmy i procesów eolicznych. Ze względu na obszary wydmy i wodno-błotne stanowi unikat przyrodniczy na kontynencie europejskim i w rejonie Morza Bałtyckiego.

Na terenie powiatu Słowiński Park Narodowy obejmuje część wód jez. Łebsko, pas wzdłuż wschodniego brzegu jeziora, półwysep Żarnowski oraz kompleksy leśne: porastający dawne wydmy nadbrzeżne z okresu transgresji morza lityrnowego na południe od Półwyspu Żarnowskiego i kompleks leśny porastający wydmy nadmorskie.

SPN wpisany został przez Światową Unię Ochrony Przyrody (z kategorią II) na światową listę parków narodowych. W 1977 r. i jako pierwszy w Polsce uznany został przez UNESCO za Światowy Rezerwat Biosfery.

Dla Parku opracowywany jest obecnie plan ochrony (końcowa faza).

Rezerwat krajobrazowy „Mierzeja Sarbska” utworzony został w 1976 r., na mocy Zarządzenia MLiPD z dnia 10 listopada 1976 r. (MP Nr 42 z 1976 r., poz. 206) w celu ochrony naturalnych zbiorowisk wydmy i bagiennych wykształconych w specyficznych warunkach wąskiej (ok. 1 km) mierzei nadmorskiej. Poza SPN, jest to jedyne miejsce na polskim wybrzeżu z ruchomymi wydmy parabolicznymi. Znajdują się tu torfowiska i bory bażynowe oraz olsy. Stanowi ostoję puchacza. Rezerwat zajmuje powierzchnię 546,63 ha, w tym na terenie powiatu lęborskiego ok. 330 ha. Rezerwat posiada plan ochrony.

Rezerwat „Las Górkowski” utworzony został w 1984 r. na mocy Zarządzenia MLiPD. Rezerwat znajduje się na terenie gminy Wicko i zajmuje powierzchnię 99,4 ha. Obejmuje on torfowisko wraz z brzezią bagienną (oddziały leśne 316 i 317 Leśnictwa Wrzeście, Nadleśnictwo Lębork). Celem ochrony jest zachowanie torfowiska wraz ze starodrzewem i charakterystycznymi dla gleb torfowych zbiorowisk roślinnych (cel dydaktyczno-naukowy).

Florystyczny rezerwat „Nowe Wicko”, utworzony został w 1984 r. na mocy Zarządzenia MLiPD1. Rezerwat znajduje się na terenie gminy Wicko i zajmuje powierzchnię 24, 5 ha. Obejmuje silnie zarośnięte jezioro eutroficzne wraz ze zbiorowiskami szuwarowymi, zaroślami łożowymi, olesem, łęgami i brzezią bagienną (działka ewidencyjna nr 7 na gruntach wsi Wicko, własność Skarbu Państwa). Celem ochrony jest zachowanie zarastającego jeziora z naturalnymi zespołami roślinnymi oraz stanowiska woskownicy europejskiej na południowo-wschodniej granicy zasięgu.

OChK „Fragment pradoliny Rzeki Redy-Łeby i wzgórze morenowe na południe od Lęborka” zatwierdzony został Uchwałą Nr X/42/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Słupsku z dnia 08.12.1981 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” oraz obszarów krajobrazu chronionego (Dz.Ur. WRN w Słupsku Nr 9, poz.23).

Powierzchnia OChK wynosi 16.731 ha, z czego blisko 92 % (15.350 ha) znajduje się na terenie powiatu lęborskiego. Obszar chronionego krajobrazu obejmuje zalesiony fragment wysoczyzny morenowej i część doliny Okalicy i Unieszynki.

Użytek ekologiczny „Krakulice” (uznany przez Wojewodę Pomorskiego w styczniu 2003 r.) obejmujący kompleks torfowisk i mokradeł na granicy gmin Wicko i Główny, o łącznej powierzchni 314,63 ha. W gminie Wicko użytek ten obejmuje działki nr 443 i 445 obr. Charbrowo stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Słowińskiego Parku Narodowego.

Na terenie powiatu lęborskiego znajdują się 104 pomniki przyrody, z czego 62 na terenie gminy Wicko, 24 na terenie gminy Nowa Wieś Lęborska, 17 w gminie Cewice i 21 w Łebie w Lęborku - 20.

Wykazy licznych, planowanych na terenie pow. lęborskiego form ochrony przyrody i krajobrazu, zawarte są w 2. części „Programu...”, obejmującej planowane zadania z zakresu ochrony środowiska.

¹ Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 18 maja 1984 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP Nr 15, poz. 108, późniejszymi zmianami).

3.2.1. Zieleni urządzona.

Istotne znaczenie zwłaszcza dla terenów zurbanizowanych ma zieleni urządzona. Zieleni urządzona to przede wszystkim obiekty przyrodnicze o formach naturalnych, półnaturalnych i przetworzonych oraz rozmaite założenia ogrodowe istniejące samoistnie lub towarzyszące budowlom. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne – wpływają na złagodzenie lub eliminację uciążliwości życia w miastach, kształtowanie układów urbanistycznych, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter miastom i wsiom.

3.2.2. Fauna.

Według podziału zoogeograficznego Polski A.S., wg Ostrowickiego (1999) powiat należy do Okręgu Centralnego, należącego do Podregionu Środkowego, leżącego w Regionie Środkowo-europejskim.

3.2.3. Zbiorowiska roślinne.

Podobnie jak środowisko abiotyczne, szata roślinna również jest niezmiernie urozmaicona, zwłaszcza wyraźnie zaznaczającymi się w krajobrazie terenami leśnymi. Zróżnicowanie i urozmaicenie przyjmowane jest powszechnie za miernik wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Pod względem szaty roślinnej gmina, podobnie jak reszta powiatu uznawana jest za bardzo interesującą. Występuje tu kilkadziesiąt gatunków roślin chronionych, czego większość to rośliny zielne. Duży udział chronionych gatunków roślin związany jest z torfowiskami i obszarami podmokłymi, dlatego szczególnie ważna jest potrzeba zachowania tych siedlisk. Cenne są też zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej, a także leśnej. Ostoją interesujących gatunków są ekosystemy źródliskowe, tworzące się w dolinach rzecznych, przy brzegach wysokich rynien jeziornych.

3.2.4. Przyjęte cele i priorytety

Cel średniookresowy w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej nawiązuje do perspektywnego celu II Polityki ekologicznej państwa - zapewnienia zachowania cennych przyrodniczo obszarów, dotychczas nie chronionych prawnie, poprzez objęcie ich różnymi formami ochrony przyrody oraz stworzenia na pozostałym obszarze kraju takich warunków i zasad prowadzenia działalności gospodarczej, w tym zasad ochrony gatunkowej roślin i zwierząt, aby możliwe było utrzymanie i odtwarzanie różnorodności biologicznej. Celem długookresowym do 2015 r. jest:

Zahamowanie strat różnorodności biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym i ponadgatunkowym (ekosystemów i krajobrazu).

3.2.5. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Pełna inwentaryzacja różnorodności biologicznej: uzupełnianie wiedzy o rozmieszczeniu i zasobach składników różnorodności biologicznej.
2. Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, w tym zapobieganie ich fragmentacji.
3. Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych na terenach lądowych i morskich.
4. Opracowanie i wdrożenie monitoringu stanu zachowania gatunków, obszarów ochrony ptaków i siedlisk przyrodniczych, zgodnego z wymaganiami krajowymi i międzynarodowymi.
5. Wzmacnianie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu przestrzennym, w tym wzmacnianie roli opracowań ekofizjograficznych przy uzgadnianiu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
6. Renaturalizacja i poprawa stanu zachowania najcenniejszych, zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza dolin rzecznych i siedlisk, w tym szczególnie obszarów wodno-błotnych i leśnych rozwój systemów naturalnej retencji wód.
7. Wsparcie badań faunistycznych i florystycznych, doskonalenie systemu wymiany informacji o różnorodności biologicznej.

8. Wprowadzenie instrumentów pozwalających na skuteczne przeciwdziałanie wprowadzaniu gatunków obcych, które mogą zagrażać integralności naturalnych ekosystemów i siedlisk i/lub stanowić zagrożenie dla gatunków rodzimych.
9. Prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej.

3.2.6. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i poza-inwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 5 Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie ochrony przyrody

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania Koordynowane															
1.	I	Opracowanie długofalowego programu promocji i wykorzystania walorów turystycznych powiatu	Starostwo Powiatowe / jednostki organizacyjne Starostwa, podmioty gospodarcze, PTTK, stowarzyszenie agroturystyczne									Działania na rzecz rozwoju gospodarczego jako elementu rozwoju zrównoważonego	-	Budżety Powiatu i gmin	
2.	I	Współdział w organizacji ponadregionalnych wydarzeń turystycznych, ekologicznych, sportowych i kulturalnych	Starostwo Powiatowe / jednostki organizacyjne Starostwa, gminy, podmioty gospodarcze,									Działania na rzecz rozwoju gospodarczego jako elementu rozwoju zrównoważonego	-	Budżety Powiatu i gmin, sponsorów	
3.	P	Nasadzenia drzew w pasie dróg powiatowych	Starostwo Powiatowe /Powiatowy Zarząd Dróg									Zwiększenie bioróżnorodności	-	Budżet Powiatu	
4.	P	Wycinka drzew z pobocza drogi w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu	Starostwo Powiatowe /Powiatowy Zarząd Dróg									Poprawa bezpieczeństwa ruchu	-	Budżet Powiatu	
6.	P	Ewidencja indywidualnych form ochrony przyrody	Starostwo Powiatowe									Zwiększenie bioróżnorodności	-	Budżet Powiatu	
7.	P	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych o charakterze cyklicznym	Starostwo Powiatowe									Podniesienie świadomości ekologicznej	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW	
8.	P	Promocja działań proekologicznych, wydawnictwa ekologiczne – z przeznaczeniem dla dorosłej części społeczności lokalnej	Starostwo Powiatowe									Podniesienie świadomości ekologicznej	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW	
9.	P	Zarybianie zbiorników wodnych i wód płynących różnorodnymi gatunkami rodzimych przedstawicieli akwafauny	gospodarstwa rybackie/ PZW									Element kompromisowego współistnienia rozwoju gospodarczego i ochrony środowiska	-	Inwestorzy prywatni i organizacje	
10.	P	Szkolenia z zakresu Dyrektywy Azotanowej i ochrony środowiska.	ODR									Wdrażanie w rolnictwie rolnikom dobrych praktyk	-	Środki własne	

11.	P	Organizacja szkoleń z zakresu Kodeksu ODR Dobrej Praktyki Rolniczej KDPR														Wdrażanie w rolnictwie rolnikom dobrych praktyk	-	Środki własne
Zadania własne																		
1.	P	Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą.	województwo/ zarząd powiatu, gmina, organizacje pozarządowe													Objęcie ochroną wszystkich wartościowych obszarów i obiektów	-	Budżet państwa, województwa, powiatu, gmin
2.	P	Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych istniejących pomników przyrody	województwo/ gmina, zarząd powiatu, organizacje ekologiczne													Zachowanie dla przyszłych pokoleń najcenniejszych obiektów przyrody	-	Budżety gmin, województwa, państwa, funduszy ochrony środowiska, strukturalne
3.	P	Rozwój agroturystyki	rolnicy/ ODR, gmina, zarząd powiatu, stowarzyszenia agroturystyczne													Udostępnienie i regulacja ruchu na obszarach przyrodniczo cennych	-	Rolnicy, organizacje gospodarcze i pozarządowe, budżety gmin
4.	P	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych dotyczących wartości ekologicznych i osłoniętych przyrody;	Zarząd parku krajobrazowego, gmina/ organizacje gospodarcze organizatorów turystyki													Udostępnienie i regulacja ruchu na obszarach przyrodniczo cennych	-	Budżety gmin, województwa, funduszy ochrony środowiska, strukturalne
5.	P	Prowadzenie działań, wspomagających rozwój populacji, szczególnie rodzimych gatunków drobnej zwierzyny łownej o zauważalnym spadku ich liczebności na terenach dzierżawionych obwodów łowieckich	właściwe koła Polskiego Związku Łowieckiego/ zarząd powiatu, gmina													Zwiększenie bioróżnorodności	-	Polski Związek Łowiecki i koła łowieckie
6.	P	Preferowanie na terenach podlegających wszelkim formom ochrony lokalizacji wyłącznie przedsięwzięć o „czystych” technologiach	Zarząd województwa, gmina/ województwo, zarząd powiatu													Minimalizacja obciążenia środowiska	-	Środki własne

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

3.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

3.3.1. Analiza stanu istniejącego

Lasy w powiecie lęborskim zajmują powierzchnię ponad 28 689,2 ha. Lasy i grunty leśne stanowią ok. 41 % powierzchni powiatu. Na drzewostan składają się rosnące w różnych miejscach wsi: klony pospolite, kasztanowce białe, stare wierzby białe, topole czarne, dęby szypułkowe, wiąz polny, buki pospolite, jarząb szwedzki, lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, klony jawory, świerki pospolite, świerk kłujący odmiany srebrzystej, żywotniki zachodnie oraz różne krzewy.

Duży potencjał leśny występuje na obszarze gminy Cewice. W pozostałych gminach lasy zajmują stosunkowo niewielkie powierzchnie (często znacznie rozdrobnione) lub pełnią funkcje ochronne (lasy na wydmach, w obrębie wystromionych zboczy itp.).

Tabela 6 Własność lasów w powiecie lęborskim

Powiat	Grunty leśne [ogółem]	Lasy ogółem	Lasy państwowe	Lasy prywatne	Udział % lasów w ogólnej powierzchni
Powiat lęborski	28 689,2	27 865,1	28 047,0	642,2	40,64

Źródło: GUS - 2007r.

3.3.1.1. Szkodniki wtórne

W osłabionych drzewostanach sprzyjające warunki do rozrodu mają szkodniki wtórne (dobijające drzewa), takie jak: cetyńce, przyplaszczek granatek, kornik drukarz, czterooczek świerkowiec, drwalnik paskowany i rytowniki.

Szkodniki wtórne zwalczane są różnymi metodami poprzez:

- usuwanie drzew zasiedlonych,
- korowanie drewna zasiedlonego,
- wykładanie pułapek tradycyjnych,
- wywieszanie pułapek feromonowych,
- opryski surowca insektydami

3.3.1.2. Szkodniki pierwotne

Odłogujące od lat grunty orne są miejscem masowej rozmnoży owadów z rodziny chrabąszczowatych: chrabąszcza majowego, kasztanowca, guniaka czerwczyka. Zwalczanie ich polega na zastosowaniu środków chemicznych lub utrzymywaniu gleby w czarnym ugorze – zwalczanie mechaniczne.

3.3.2. Przewidywane kierunki zmian

Główne założenia gospodarki leśnej zmierzające do osiągnięcia poprawy stanu lasu uwzględniają następujące cele:

- zachowanie lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochronę lasów, w tym szczególnie lasów stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:
 - zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
 - walory krajobrazowe,
 - potrzeby nauki.
- ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia albo o specjalnym znaczeniu społecznym.
- produkcji drewna na zasadzie najwyższej opłacalności oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

3.3.3. Przyjęte cele i priorytety

W perspektywie średnioterminowej zakłada się dalsze wzmocnienie modelu racjonalnego użytkowania zasobów poprzez kształtowanie właściwej struktury lasów, gatunkowej i wiekowej, i ich wykorzystania gospodarczego w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego. W związku z tym celem długookresowym do 2015 r. będzie:

Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

3.3.4. Kierunki działań

1. Zalesianie nowych terenów, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych
2. Zwiększenie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych.
3. Lokalizacja zalesień i zadrzewień zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego, w tym kształtowanie granicy polno-leśnej.
4. Tworzenie spójnych kompleksów leśnych szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów.
5. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu dostosowania ich do charakteru siedliska i zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej biocenoz leśnych.
6. Rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych, w tym obszarów wodno-błotnych i obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych.
7. Restytucja i rehabilitacja ekosystemów leśnych, uszkodzonych w wyniku działania czynników abiotycznych i biotycznych.

8. Kontynuowanie przebudowy drzewostanów zniekształconych lub uszkodzonych w wyniku działalności człowieka.
9. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska leśnego jako instrumentu wspomagającego przeciwdziałanie zagrożeniom ekosystemów leśnych.
10. Kontynuacja działań prowadzonych przez Lasy Państwowe na rzecz podnoszenia świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa w zakresie leśnictwa, przykładowo poprzez rozszerzenie procesu tworzenia izb przyrodniczo-leśnych, ścieżek dydaktycznych i pozostałych.
11. Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem.

3.3.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 7 Zadania do realizacji na lata 2008-2015

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania własne															
1.	I	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	ARiMR, gmina, właściciele gruntów,									Przeciwdziałanie erozji, tworzenie łączników ekologicznych	-	budżet Państwa, środki właścicieli	
2.	I	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	Starostwo Powiatowe/ nadleśnictwa, ARiMR									Powstrzymanie postępującej degradacji lasów prywatnych	-	Budżet Powiatu	
3.	I	Aktualizacja uproszczonych planów urządzenia lasów	Starostwo Powiatowe									Zwiększanie udziału obszarów leśnych	-	Budżet Powiatu	
4	P	Działania na rzecz prowadzenia prawidłowej gospodarki leśnej	właściciele i zarządcy lasów/ Zarząd Powiatu, nadleśnictwa,									Powstrzymanie postępującej degradacji lasów prywatnych		Środki zarządców lasów, budżet Powiatu, nadleśnictw	
Zadania koordynowane															
1.	P	Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych	Gmina /właściciele gruntów									Powstrzymanie postępującej degradacji lasów	-	Budżet gminy	
2.	P	Włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu	Gmina /nadleśnictwa									Świadoma ochrona zasobów przyrody	-	Budżet gminy, fundusze ekologiczne	
3	P	Wspieranie oraz popularyzacja inicjatyw podejmowanych na rzecz zwiększenia lesistości terytorium gminy	Nadleśnictwa/ Zarząd Powiatu, gmina, właściciele gruntów									Realizacja założeń polityki leśnej państwa	-	środki właścicieli, inne fundusze, Gminy	

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

3.4. Ochrona powierzchni ziemi

3.4.1. Analiza stanu istniejącego

Gleby podlegają zarówno degradacji naturalnej, jak i antropogenicznej. Czynniki antropogeniczne, będącymi najczęstszą przyczyną degradacji gleby, są:

- nieprawidłowe nawożenie gleb,
- nieprawidłowa gospodarka rolna,
- zanieczyszczenie powietrza,
- eksploatacja kopalin i inne formy użytkowania terenu, niszczące profil gleb

3.4.1.1. Tereny szczególnie narażone na szkodliwe działanie transportu i jego infrastruktury

Powiat Lęborski dysponuje dobrze rozwiniętą siecią komunikacji lokalnej, regionalnej i ponadregionalnej.

Oprócz negatywnego wpływu spalin i hałasu na zdrowie człowieka i środowisko można wyznaczyć inne znaczące oddziaływanie transportu.

Zimowe utrzymanie dróg wymaga stosowania dużych ilości chlorku sodu i chlorku wapnia do posypywania zaśnieżonych dróg. Najbardziej narażone na działanie soli są drzewa rosnące wzdłuż dróg i ulic. Coraz częściej zauważalne jest ich obumieranie, a bezpośrednią przyczyną tego stanu jest solenie dróg.

Wybudowanie drogi w pobliżu siedlisk zwierząt naraża zwierzęta na śmierć w wyniku potrącenia przez samochód. Szlak komunikacyjny stanowi także barierę dla zwierząt, które bojąc się hałasu nie zbliżają się do niego.

Istotne znaczenie odgrywają również złomowiska. Są to zarówno pojazdy zniszczone w wyniku wypadków drogowych, jak i samochody wycofane z eksploatacji z powodu ich zaawansowanego wieku. Wraki samochodowe stanowią bardzo duże zagrożenie dla środowiska z powodu zawartych w nich płynów eksploatacyjnych: olejów, płynów chłodniczych i hamulcowych i elektrolitów z akumulatorów.

3.4.1.2. Potrzeby dalszych badań gleb, monitoringu i weryfikacji ich klasyfikacji

Wapnowanie ma wszechstronny i korzystny wpływ na właściwości fizyczno-chemiczne i biologiczne gleb. Wpływa zatem na tworzenie żyzności gleby, czynnika umożliwiającego uzyskiwanie wysokich plonów i efektywne wykorzystanie nawożenia NPK. Podstawowymi wskaźnikami do określenia potrzeb wapnowania są wielkość pH i kategoria agronomiczna wynikająca ze stopnia związłości gleby. W gminie niemal 30% gleb kwaśnych wymaga wapnowania.

Im gleba jest lżejsza, tym z reguły bardziej uboga w magnez. Niskimi zawartościami magnezu charakteryzują się także gleby organiczne.

Niedobory magnezu, występujące we wczesnych stadiach wzrostu, wpływają ujemnie na późniejszy rozwój i plonowanie roślin uprawnych. Magnez jest pierwiastkiem bardzo ważnym dla procesów życiowych roślin - jest składnikiem chlorofilu. Wymywanie magnezu z gleb może wynosić nawet kilkadziesiąt kilogramów z hektara rocznie. O ile potas wymywany jest głównie z gleb lekkich, to magnez wymywany jest także z gleb ciężkich. Ta cecha magnezu prowadzi do częstych niedoborów tego pierwiastka. Ruchliwość magnezu powoduje, że trudno jest utrzymać jego zapasy w glebie. Poważniejszym źródłem magnezu jest obornik. W gospodarstwach o glebach ubogich w magnez produkowany obornik także zawiera niewiele magnezu. Niemal 50% powierzchni powiatu cechuje niska i bardzo niska zasobność magnezu.

Fosfor jest niezbędnym składnikiem do rozwoju rośliny. Jego obecność w glebie wpływa dodatkowo na pobieranie innych składników pokarmowych przez rośliny, głównie azotu. Pełni ważne funkcje w różnych procesach życiowych (wpływa korzystnie na podział komórek, kwitnienie, owocowanie, powstawanie nasion dojrzewanie, rozwój korzeni), zwiększa odporność roślin na choroby.

Przyswajalny potas występuje w roztworze glebowym oraz w formie wymiennej w kompleksie sorpcyjnym. Potas przyswajalny stanowi z reguły około 1 % potasu ogółem. Przyswajalne formy potasu mogą ulegać stratom. W glebach organicznych i lekkich glebach mineralnych pierwiastek ten jest łatwo wymywany i dlatego nawożenie potasem powinno być stosowane systematycznie.

Na glebach ciężkich ograniczone jest jego wymywanie. Im więcej jest części spławialnych, czyli im gleba jest cięższa, tym łatwiej potas może podlegać procesowi uwsteczniania. Jony potasu wiązane są niewymiennie przez minerały ilaste.

Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w szczecinie wprowadzony został program działań mający na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. Podstawą do wyznaczenia zagrożonego terenu były opracowania metodyczne oraz opracowanie Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej wykonane na podstawie danych monitoringu krajowego i regionalnego, dotyczącego obszaru zlewni rzeki Orli. Działalność rolnicza spowodowała i powoduje nadal przyspieszenie przekształcenia naturalnych właściwości środowiska. Odbywa się to często kosztem zmian w środowisku przyrodniczym. „Program Dyrektywy Azotanowej” zmierza w następującym kierunku: do podnoszenia poziomu świadomości poprzez szkolenia, edukację i kształcenie rolników oraz producentów rolnych w zakresie stosowania Dobrych Praktyk Rolniczych, gospodarowania biomasą organiczną na polu, stosowania środków chemicznych i płynnych nawozów organicznych w polowej produkcji roślinnej.

Drugi aspekt to identyfikacja gospodarstw o największym zagrożeniu zanieczyszczeniami. Następnie poprawa rozwiązań w zakresie prawidłowego gromadzenia i stosowania nawozów organicznych, mineralnych, środków ochrony roślin z uwzględnieniem wymagań roślin uprawnych oraz zachowanie optymalnych terminów agrotechnicznych. Niezbędne jest stałe monitorowanie zasobności gleb w azot i inne składniki pokarmowe, zawartości składników zanieczyszczeń w wodach powierzchniowych ze szczególnym uwzględnieniem azotanów.

3.4.2. Przewidywane kierunki zmian

Przewiduje się dalsze przekształcenia gruntów rolnych pod cele budowlane i inwestycyjne. Należy jednak pamiętać o spójności tych decyzji z zapisami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Inwestycje budowlane związane są głównie z instalacją infrastruktury technicznej, która narusza powierzchnię ziemi i zmienia warunki w środowisku gruntowym.

Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa spowoduje, że coraz silniej popierane będzie rolnictwo ekologiczne, które pozwala na zachowanie w krajobrazie naturalnych i półnaturalnych układów ekologicznych, co jest szczególnie istotne na obszarach o cennych walorach przyrodniczych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

3.4.3. Przyjęte cele

Celami średniookresowymi do 2015 r. są:

- Ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe,
- Wzrost powierzchni terenów przekazywanych do rekultywacji.

3.4.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Opracowanie krajowej strategii ochrony gleb.
2. Ustalenie zasad i procedur ograniczających nadmierną eksploatację gleb oraz określających niezbędne środki zaradcze.
3. Promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych jako instrumentu ochrony gleb, upowszechnianie kierunków produkcji rolnej zapewniających zrównoważone ich wykorzystanie (rolnictwo ekologiczne, programy rolno-środowiskowe).
4. Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej produkcji.
5. Doskonalenie technologii przemysłowych pod kątem minimalizacji negatywnego wpływu na stan środowiska, w tym środowiska glebowego, wprowadzanie zasad właściwego korzystania z powierzchni ziemi w działalności gospodarczej.
6. Sukcesywny rozwój systemu monitoringu gleb, w tym przykładowo w zakresie rejestracji zmian wynikających z rodzaju i intensywności eksploatacji oraz oddziaływania różnych, negatywnych czynników (erozja, inwestycje, przemysł, emisje, odpady, ścieki i inne), dostosowywanie sieci punktów pomiarowych do struktury zagospodarowania i użytkowania gruntów.
7. Rozwój systemu identyfikacji terenów zdegradowanych.
8. Prowadzenie bieżącej rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdegradowanych, priorytetowe traktowanie tych prac na obszarach największego zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i

- środowiska oraz tam gdzie zagospodarowanie terenu jest szczególnie ważnym elementem polityki lokalnej i regionalnej.
9. Rozwój systemu monitoringu ruchów masowych ziemi w celu zminimalizowania ich negatywnego wpływu na obszarach największego zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi, infrastruktury technicznej i środowiska oraz na terenach szczególnie ważnych dla rozwoju lokalnego i regionalnego.
 10. Wykorzystanie i wspieranie finansowe inicjatyw społecznych w celu rekultywacji terenów poprzemysłowych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze tego typu.

3.4.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 8 Przedsięwzięcia w zakresie ochrony gleb

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania własne														
1	I	Tworzenie i aktualizacja rejestru gruntów zdegradowanych oraz opracowanie programu ich rekultywacji.	Starostwo Powiatowe – WGKKiGN									Ochrona gruntów	-	Budżet Powiatu, FOGR
2.	I	Kontynuacja zalesień nieużytków i gleb najniższych klas bonitacyjnych	ARIMR									Przekształcanie gleb najniższych klas bonitacyjnych	-	Właściciele terenów
3.	P	Udział wraz z Gminami Powiatu w zapobieganiu degradacji i erozji gleb	Starostwo Powiatowe, Gmina									Rozpoznanie i zapobieganie degradacji gleb	-	Budżet powiatu, budżety gmin
4.	P	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo	Starostwo Powiatowe									Zapobieganie degradacji gleb	-	Budżet Powiatu
5.	I	Współudział w rekultywacji terenów zdegradowanych	Starostwo Powiatowe									Zapobieganie degradacji gleb	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW
6.	P	Koordinacja działań związanych z gospodarką odpadami w Gminach powiatu lęborskiego	Starostwo Powiatowe									Ograniczenie uciążliwości odpadów	-	Budżet Powiatu, środki gmin
7.	P	Prowadzenie działalności edukacyjnej obejmującej mieszkańców Powiatu lęborskiego w zakresie selektywnej zbiórki odpadów i ograniczania ich powstawania	Starostwo Powiatowe									Ograniczenie uciążliwości odpadów	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW
8.	P	Promowanie upraw energetycznych	Starostwo Powiatowe									Ograniczenie uciążliwości odpadów	-	Budżet Powiatu, PFOŚiGW
9.	P	Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę.	Starostwo Powiatowe									Ograniczenie uciążliwości odpadów	-	Budżet Powiatu,
10.	P	Szkolenia z zakresu Dyrektywy Azotanowej i ochrony środowiska.	ODR									Wprowadzanie dobrych praktyk rolniczych	-	Środki własne
11.	P	Organizacja cykli szkoleń z zakresu Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej KDPR	ODR									Wprowadzanie dobrych praktyk rolniczych	-	Środki własne

		Zadania koordynowane													
1	P	Optymalne zużycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, zapewnienie wzrostu poziomu świadomości ekologicznej wśród rolników	rolnicy/ ODR, gmina, SCh-R										Ochrona gleb i wód	-	Środki producentów, WODR,
2	P	Poprawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych	producenci rolni/ gmina, zarząd powiatu, organizacje rolnicze										Poprawa efektywności ekonomicznej gospodarstw, realizacja zadań prog. rolno-środow.	-	Środki prod rol, budżety gmin, fundusze ochrony środow.
3	P	Prowadzenie prac zalesieniowych na gruntach o niskiej przydatności rolniczej.	Właściciele nieruchomości/ Zarząd Powiatu, gmina										Zwiększanie lesistości	-	Środki producentów,
4	P	Podejmowanie przedsięwzięć z zakresu odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych szczegółowych.	ZMiUW/ gmina,										Zapewnienie odpowiedniego nawodnienia gleb	-	Budżety gmin, Gminne spółki wodne
5	I	Współdział w rekultywacji terenów zdegradowanych	SP, Władający powierzchnią ziemi i użytkownicy terenów, gmina										Ochrona gleb	-	Budżet powiatu, gmin, użytkowników terenu

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

3.5. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych

3.5.1. Analiza stanu istniejącego

Powiat Łębski położony jest w obrębie zlewni dwóch rzek przymorskich: Łęby i Łupawy (południowa część powiatu). Największe jeziora występujące na obszarze powiatu stanowią Łębsko (częściowo w granicach powiatu), Sarbsko, Lubowidzkie, Kamienieckie (częściowo) i Święte (częściowo).

3.5.2. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe

Jeziora powyżej 5 ha:

- Jezioro Lubowidzkie – 153,47 ha
- Jezioro Sarbsk - 40,57 ha
- Jezioro Oskowo 17,32 ha
- Jezioro Brody - 11,47 ha
- Jezioro Łębsko – 7600 ha

- główne cieki wodne:

- Rzeka Łęba - - 44,3 km
- Rzeka Okalica – 17,6 km
- Rzeka Kisewa 8,3 km
- Rzeka Pogorzelica – 6,2 km
- Rzeka Unieszynka – 9,1 km
- Rzeka Bukowina - 16,3 km

3.5.2.1. Zasady monitoringu rzek

Ocenę stanu czystości rzek województwa pomorskiego wykonano w oparciu o wyniki monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska z 2004 i 2005 roku.

Zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem w dziedzinie gospodarki wodnej od 2004 roku funkcjonują nowe zasady oceny jakości wód powierzchniowych, w ramach programów pomiarowych realizowane są zadania związane z wypełnieniem zobowiązań wynikających z przetransponowanego do prawa krajowego w latach poprzednich prawodawstwa Unii Europejskiej. Na podstawie przedstawionych przez RZGW wykazów:

- wód powierzchniowych, które są lub mogą być wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- wód powierzchniowych wykorzystywanych (lub przewidzianych) do celów rekreacyjnych, a w szczególności do kąpieli,
- wód przeznaczonych do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków lub innych organizmów w warunkach naturalnych oraz umożliwiających migrację ryb,
- wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych,

prowadzone są badania uwzględniające wymagania oraz kryteria oceny określone w rozporządzeniach wykonawczych do ustawy Prawo wodne, w tym badania wpływu rolnictwa (zanieczyszczenia związkami azotu), wód przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych, wód podlegających ochronie ze względu na ich wykorzystanie jako źródła wody pitnej oraz badania jakości wód w rzekach według rozporządzenia w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

Zakres i sposób badania oraz kryteria oceny jakości wód określają rozporządzenia wykonawcze do ustawy Prawo wodne:

- rozporządzenie MŚ z dnia 4.10.2002 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz.U.Nr 176, poz.1455),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz.U.Nr 204, poz. 1728),
- rozporządzenie MŚ z dnia 23.12.2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U.Nr 241, poz.2093),
- rozporządzenie MŚ z dnia 11 lutego 2004 roku w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz.U.2004.32.284).

W celu pozyskania danych niezbędnych do oceny rzek przeprowadzono reorganizację sieci pomiarowej i zmodyfikowano program badawczy. w dotychczasowym programie monitoringu rzek został zlikwidowany podział na sieć krajową i regionalną; zaczął funkcjonować system, w którym lokalizacja punktów pomiarowych i zakres badań zostały bezpośrednio uzależnione od sposobu użytkowania wód a także od charakteru ich zagrożenia lub ochrony (dyrektywa azotanowa). System oceny jakości wód rzecznych realizowany jest obecnie poprzez badania i pomiary wykonywane w ramach:

- monitoringu diagnostycznego (klasyfikacja stanu wód obejmująca pięć klas jakości),
- monitoringu jakości granicznych wód powierzchniowych,
- monitoringu jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych,
- monitoringu jakości wód powierzchniowych, które są lub mogą być wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia,
- monitoringu wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.

Nowa struktura sieci pomiarowej umożliwia dostosowanie zakresu badawczego do parametrów niezbędnych do oceny, co pozwala na optymalizację kosztów monitoringu. Utworzona sieć monitoringu rzek zapewnia:

- diagnozę stanu jakości wód na terenie województwa (RZGW Szczecin, RZGW Poznań) przygotowującą do wdrożenia Ramowej Dyrektywy Wodnej.

- ocenę przydatności wód według ich funkcji gospodarczych (wykazy wód RZGW Szczecin i Poznania),
- zgromadzenie dostatecznej ilości danych umożliwiających wykonanie wymaganej co 4 lata oceny zawartości azotanów i stopnia eutrofizacji wód na obszarze województwa (weryfikacja wyznaczonych obszarów szczególnie wrażliwych OSN- art.47 ust.6 Prawa wodnego).

3.5.2.2. Monitoring jezior

Wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej to przede wszystkim zmiana w sposobie prowadzenia badań monitoringowych jezior, co nastąpi w 2007 r. Zmianie ulegnie częstotliwość oraz zakres wykonywanych badań. Ocena stanu jezior będzie bazowała na badaniach 3 elementów: biologicznym (roślinność wodna oraz fitoplankton) fizyko- chemicznym (zasadowość, zasobność w związki bagienne, przezroczystość oraz natlenienie) i hydromorfologicznym (struktura masy jeziornej).

Wybór jezior do monitoringu na lata 2007 – 2012 (okres sprawozdawczy wg. założeń RDW wynosi 6 lat) zostanie przeprowadzony centralnie, tak aby wybrać grupę jezior reprezentowaną pod względem uwarunkowań abiotycznych, którą odzwierciedla typologia oraz podlegających różnicowanemu formą presji.

3.5.3. Monitoring wód podziemnych

Wyniki badań przeprowadzonych w ramach monitoringu krajowego wód podziemnych w latach 2004 - 2005

W ramach monitoringu krajowego wód podziemnych w 2004 roku, w województwie zachodniopomorskim badaniami objęto 49 punktów badawczych wód podziemnych, gdzie wody gruntowe reprezentowane były przez 26 punktów, a wody wgłębne- przez 23 punkty.

W 2005 roku obserwacje wykonano w 45 punktach badawczych, w tym w 22 punktach ujmujących wody gruntowe i w 23 punktach reprezentujących wody wgłębne.

Oznaczenia wskaźników wykonane zostały w Centralnym Laboratorium Chemicznym Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie.

Zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2003- 2005 w pobranych próbkach oznaczono około 40 składników. W grupie wskaźników nietoksycznych wykonane były oznaczenia: Ba, B, Br, Ca, Cl, Co, Fe, K, Li, Mg, Mn, Mo, Na, NH₄, P, HPO₄, SiO₂, Sr, SO₄, Ti, Zn, V, odczyn pH, przewodność elektrolityczna, suma substancji rozpuszczonych, twardość ogólna, węgiel organiczny, wodorowęglany, zasadowość ogólna, tlen rozpuszczony, zawiesina. Natomiast w grupie wskaźników toksycznych oznaczono stężenia: Ag, Al., As, Cr, Cd, Cu, Cn, F, Hg, Ni, N-NH₄, N-NO₂, N-NO₃, NH₄, NO₂, NO₃, Pb, Se.

Ocenę jakości wód podziemnych wykonano dla wszystkich punktów badanych w latach 2004 – 2005. Odrębnie przedstawiono zestawienie wyników klasyfikacji wód gruntowych i wód wgłębnych. Z kolei ilościowe porównanie zmian jakości wód w tym okresie opracowano dla 44 punktów badanych zarówno w 2004 jak w 2005 roku w tym 22 punktów reprezentujących wody gruntowe i 22 reprezentujących wody wgłębne.

3.5.4. Źródła i ogniska zanieczyszczeń wód.

Decydujący wpływ na jakość wód powierzchniowych mają zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł punktowych, do których należą:

- źródła komunalne, wiejskie i miejskie systemy kanalizacyjne odprowadzające zazwyczaj mieszaninę ścieków z gospodarstw domowych i zakładów drobnego przemysłu, podłączonych do kanalizacji miejskich,
- źródła pochodzące ze spływów powierzchniowych, zawierające związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukiwane frakcje gleby z nawozami sztucznymi,
- źródła zanieczyszczonych wód opadowych, odprowadzonych z zakładów, ciągów komunikacyjnych oraz terenów osiedlowych,
- ścieki odprowadzane z terenów wiejskich

Pomimo odnotowanej w ostatnich latach znacznej poprawy jakości wód, stan czystości większości powierzchniowych wód płynących jest wciąż niewystarczający dla zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wód (zaopatrzenie ludności w wodę do picia, cele rekreacyjne, hodowla ryb). Wpływ na taki stan mają nie tylko zanieczyszczenia punktowe, ale również zanieczyszczenia przestrzenne, tj. spływy powierzchniowe z pól pochodzenia rolniczego (z mineralnego na-

wożenia gleb i stosowania pestycydów) oraz zanieczyszczone opady atmosferyczne. Należy również wspomnieć o udziale zanieczyszczeń liniowych, powstających w wyniku normalnej codziennej eksploatacji samochodowych środków transportu oraz podczas ich awarii.

3.5.4.1. Problem nieużytkowanych studni i ujęć wody

Nie użytkowane studnie i ujęcia wody powinny być poddane przeglądowi mającemu na celu:

- ocenę sprawności studni lub ujęcia,
- dokumentowanie analizy potrzeby istnienia studni lub ujęcia w kontekście dokonanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym danego obszaru oraz zmian skali wykorzystania wód podziemnych,
- dokonanie analizy jakości ujmowanej wody.

W wyniku opisanych wyżej działań powinna być podjęta świadoma decyzja o pozostawieniu studni czy ujęcia do dalszej eksploatacji lub zdecydowanie o likwidacji nieczynnych i niesprawnych studni.

Przy podejmowaniu decyzji należy uwzględniać fakt, iż nieczynne i niesprawne studnie stanowią zagrożenie dla jakości wód podziemnych. Likwidacja studni i ujęć powinna być dokonywana z zachowaniem procedur wynikających z ustawy – *Prawo geologiczne i górnicze*.

3.5.5. Przyjęte cele

Podstawowym celem w dziedzinie ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych jest zmniejszenie oraz racjonalizacja bieżącego zapotrzebowania na kopaliny i wodę, a także zwiększenie skuteczności ochrony istniejących zasobów kopalin i wód podziemnych, przed ich ilościową i jakościową degradacją. Celami średniookresowymi do 2015 r. są:

- Doskonalenie prawodawstwa dotyczącego ochrony wód podziemnych oraz zharmonizowanie przepisów z tego zakresu
- Poszukiwanie i wykorzystywanie substytutów zasobów nieodnawialnych,
- Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych, a także w trakcie eksploatacji złóż kopalin,
- Optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie wód podziemnych
- Ochrona głównych zbiorników wód podziemnych, które stanowią główne/strategiczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę,
- Usprawnienie funkcjonowania administracji geologicznej w celu lepszej ochrony kopalin i wód podziemnych

3.5.6. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Stosowanie mechanizmów wymuszających zmniejszenie zużycia wody (nowe technologie, system kontroli, pozwolenia zintegrowane) przede wszystkim w najbardziej wodochłonnych dziedzinach produkcji.
2. Racjonalne korzystanie z zasobów wód podziemnych zapewniające równowagę pomiędzy poborem i zasilaniem, ograniczanie zużycia wód podziemnych do celów innych niż socjalno bytowe.
3. Dokumentowanie zasobów dyspozycyjnych wód leczniczych i termalnych, racjonalna gospodarka i ochrona tych wód przed ich nadmierną eksploatacją.
4. Kontynuowanie prac geologicznych dotyczących dokumentowania zasobów dyspozycyjnych jednostek bilansowych do sporządzenia planów gospodarki wodami w dorzeczach.
5. Dokumentowanie zasobów wydzielonych jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) dla oceny stanu ilościowego oraz relacji pomiędzy ich zasobami a poborem oraz ustalenia dostępnych zasobów i przepływów w obszarach transgranicznych.

3.5.7. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 9 Lista przedsięwzięć w ramach ochrony kopalin i wód podziemnych

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania własne														
1	P	Przestrzeganie w wydawanych pozwoleniach wodno-prawnych opracowania dokumentacji umożliwiającej określenie potrzeby wyznaczania terenu ochrony pośredniej i bezpośredniej	RZGW, Starostwo Powiatowe									Ochrona wód podziemnych	-	Środki własne właścicieli ujęć wód
Zadania koordynowane														
1	P	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ/ IMGW, PIG, WZMiUW, gmina									Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	5 tys. zł. corocznie	Środki własne, Inne fundusze
2.	P	Podniesienie efektywności ochrony wód podziemnych, a w szczególności Głównych Zbiorników Wód Podziemnych przed ich degradacją zarówno jakościową jak też nadmierną eksploatacją przez ustanawianie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód podziemnych	RZGW/ WIOŚ, ODR, gmina									Ochrona wód podziemnych	10 tys. zł. corocznie	Środki własne, Inne fundusze
3	P	Racjonalizacja gospodarowania wodą podziemną pod kątem minimalnego korzystania z niej przez przemysł z wyłączeniem rolni-spożywczego	ARIMR, Gminy, rolnicy									Ograniczenie korzystania z wód podziemnych przez przemysł	10 tys. zł. corocznie	Środki własne, Inne fundusze

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

3.6. Ochrona zasobów kopalin

3.6.1. Analiza stanu istniejącego

Tereny koncesjonowanej eksploatacji kopalin na obszarze powiatu lęborskiego zlokalizowane są w okolicach miejscowości:

- Oskowo – gm. Cewice
- Chocielewko - gmina Nowa Wieś Lęborska;
- Kębłowo Nowowiejskie (2 złoża) - gmina Nowa Wieś Lęborska;
- Pogorzelice - gmina Nowa Wieś Lęborska;
- Nowa Wieś Lęborska (2 złoża) - gmina Nowa Wieś Lęborska;
- Roszczyce - gmina Wicko;
- Łebieniec - gmina Wicko;
- Krakulice - gmina Wicko (eksploatacja torfu)
- Ulinia – gmina Wicko,

- Lębork (3 złoża) - częściowo w Lęborku, częściowo na terenie gminy Nowa Wieś Lęborska,
- Krepkowice, gmina Cewice,
- Podroże gmina Wicko,
- Łebień gmina Nowa Wieś Lęborska.

Największe tereny eksploatacji kopalin występują w północnej części Lęborka i w rejonie Nowej Wsi Lęborskiej. Wyrobiska poeksploatacyjne występujących tu glin ceramicznych i żwiru zajmują znaczne powierzchnie. Większość tych wyrobisk nie jest już eksploatowana. Część z nich została częściowo zrekultywowana (wyrównanie stoków i den niecek). Na terenach tych następuje spontaniczna sukcesja roślinności, głównie niskiej.

Na obszarze powiatu poza koncesjonowaną eksploatacją kopalin obserwuje się również, że część złóż udokumentowanych jest eksploatowana nielegalnie oraz ma miejsce pozyskiwanie surowców z niezbilansowanych nagromadzeń piasku, kruszywa, np. w okolicach Łebienia, w Chocielewku, Dziechlinie, Kębłowie, Lubowidzu.

W przeszłości, w okolicach miejscowości Żelazkowo odbywała się eksploatacja torfu (w obrębie Pradoliny Rzeki Redy-Łeby). Eksploatacja spowodowała m.in. naruszenie reżimu hydrologicznego i częściową degradację torfowiska „Czarne Bagno”. Niekontrolowana gospodarka w zakresie pozyskiwania kopalin w rejonie Lubowidza doprowadziła m.in. do przzerwiania ciągłości warstw wodonośnych.

Żwirownia „Podroże” ,

- rodzaj kopaliny: kruszywo naturalne
- Powierzchnia złoża (ha): 14 893 m²
- Wielkość zasobów złoża (t lub m³) : 127,6 tys. t
- położenie złoża /gmina/: Wicko
- o złożę jest eksploatowane tak

Organ koncesyjny Starostwo Powiatowe w Lęborku, ul. Czołgistów 5.

(www.infoeko.pomorskie.pl)

Potencjał surowcowy na obszarze powiatu dotyczy głównie surowców ilastych i kruszywa naturalnego oraz torfu. Największe złoża surowców mineralnych (eksploatowane) występują w rejonie Lęborka i Nowej Wsi Lęborskiej.

Na terenie powiatu występują udokumentowane złoża zasobów surowcowych.

Do podstawowych problemów związanych z eksploatacją kopalin zaliczyć można:

- lokalizację złóż na terenach o dużej wartości przyrodniczej i związane z ich wydobyciem konflikty na tle ochrony środowiska,
- niekorzystne, trwałe przekształcenie powierzchni terenu,
- nielegalne wydobycie surowców, głównie kruszyw- bez posiadania stosownych koncesji,
- w sposób nie zgodny ze sztuką i nie gwarantujący zepsucia złoża oraz naruszający zasady ochrony środowiska i przyrody,
- brak pełnej inwentaryzacji zasobów kopalin

Ograniczenie negatywnych skutków wydobycia kopalin polega przede wszystkim na:

- prowadzeniu odpowiedniej rekultywacji gruntów zdegradowanych,
- eksploatacji złóż z uwzględnieniem potrzeby ochrony środowiska, z poszanowaniem przepisów prawnych w tym zakresie i zachowanie zasad, określonych w dokumentacji, m.in. w raporcie oddziaływania na środowisko.

4. Zrównoważone wykorzystania materiałów, wody i energii

4.1. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

4.1.1. Analiza stanu istniejącego

4.1.1.1. Analiza zużycia wody

Poniżej w tabeli przedstawiono analizę zużycia wody w powiecie Lęborskim w rozbiu na zużycie w przemyśle, rolnictwie i leśnictwie oraz podczas eksploatacji sieci wodociągowej.

Tabela 10 Zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie Lęborskim w latach 2004-2007

Powiat	Przeznaczenie wód	jednostka	2004	2005	2006	2007
Lęborski	Ogółem	dam ³ /rok	4 260,7	3 510,4	3 607,9	3 847,1
	Przemysł		1 358	557	575	541
	Rolnictwo i leśnictwo		*	*	80	329
	Eksploatacja sieci wodociągowej		2 902,7	2 953,4	2 952,9	2 977,1
	Gospodarstwa domowe		2 154,5	2 133,1	2 118,2	2 159,8

1 dam³ = 1000 m³

* brak danych

Źródło: GUS

4.1.1.2. Analiza stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych, zapotrzebowanie na ciepło

Dominującą formą budownictwa jest budownictwo jednorodzinne zwłaszcza na terenach wiejskich, natomiast w mieście wiele jest również budynków wielorodzinnych. Wiele z nich powstała przed 1990 rokiem, dlatego też można wnioskować, iż zaledwie kilka procent tych budynków jest docieplona, jednakże w ostatnim czasie obserwuje się wzrastającą liczbę dociepleń budynków przez indywidualnych użytkowników.

W ostatnich latach przybywa nowych budynków i mieszkań, które są już budowane w nowych technologiach.

4.1.1.3. Analiza zużycia energii

Wzrasta liczba odbiorców energii elektrycznej przy jednoczesnym rocznym wzroście zużycia energii. W 2007 roku wzrosło zużycie energii o ok. 5% stosunku do roku 2004

Tabela 11 Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w powiecie lęborskim

Powiat lęborski	Jedn.	2004	2005	2006	2007
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu w miastach	szt	13 254	13 309	13 362	13 457
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu w miastach	MW*h	24 659	25 012	25 944	25 786

Źródło: GUS

W przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu zużycie energii w 2007 r. wynosiło 404,8 kWh i nieznacznie wzrosło w stosunku do 2004 r. o 4 %.

Tabela 12 Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w powiecie lęborskim

Powiat lęborski	Jedn.	2004	2005	2006	2007
na 1 mieszkańca	kW*h	387,8	393,4	407,5	404,8
na 1 korzystającego / odbiorcę	kW*h	1 860,5	1 879,3	1 941,6	1 916,2

Źródło: GUS

4.1.1.4. Możliwości racjonalizacji energetycznych potrzeb transportu

Energetyczne potrzeby transportu należy przede wszystkim ograniczać bezpośrednio poprzez szeroko rozumianą racjonalizację przewozów oraz pośrednio poprzez wydłużanie cyklu życia produktów. Wiąże się z tym konieczność opracowania programu obniżenia energochłonności przewozów osobowych i towarowych.

W tym celu niezbędne jest promowanie takich form transportu, który zapewni optymalne jego wykorzystanie przy maksymalnym dopuszczalnym obciążeniu. Odbywać się to będzie poprzez m.in.: rozwój różnorodnych sieci komunikacyjnych, ich racjonalne wykorzystanie, optymalizowanie środków transportu, ale także poprzez promowanie i wdrażanie systemów zarządzania śro-

dowiskowego, zidentyfikowanie istotnych problemów środowiskowych (w tym także oddziaływania transportu) i wdrożenia odpowiednich procedur postępowania oraz prowadzenia w ramach systemu wymaganej dokumentacji.

4.1.2. Przewidywane kierunki zmian

Dynamiczny rozwój gospodarczy w skali globalnej oraz w latach wcześniejszych, nieplanowana i nieprzemysłana działalność człowieka spowodowały nadmierną eksploatację zasobów surowców naturalnych dla przemysłu i energetyki, wzrastającą pod względem ilościowym i jakościowym odpadowość gospodarki oraz pogarszające się warunki w dostępności do korzystania z zasobów wodnych.

Nieracjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi spowodowało stały wzrost kosztów ich pozyskiwania i wykorzystywania, a także stałe wyczerpywanie się ich pokładów. Wymusza to świadome działania prowadzące do wzrostu efektywności ich wykorzystywania, co będzie powodowało obniżanie zużycia na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi bez pogarszania standardu życia ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki. Konieczne jest dążenie do racjonalizacji wykorzystywania wody, zminimalizowanie ilości powstających odpadów oraz ilości wykorzystywanej energii elektrycznej i ciepłej zarówno w przemyśle, usługach, transporcie jak i w gospodarstwach domowych.

Zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii oraz wykorzystywanie surowców wtórnych jest także najbardziej racjonalnym podejściem w dziedzinie poprawy ekonomiki produkcji. Z jednej strony zmniejsza się presja na środowisko, a z drugiej mniejsze są opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, mniejsze koszty energii i surowców stosowanych w produkcji.

Realizacja powyższego celu ekologicznego zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną.

4.1.3. Przyjęte cele

Celami średniookresowymi do 2015 r. są:

- Wdrożenie zasady decouplingu, rozdzielenia zależności oddziaływania rozwoju gospodarczego na środowisko,
- Wzrost efektywności wykorzystania surowców, w tym zasobów wodnych w gospodarce,
- Zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, zaoszczędzenie 9% energii finalnej w ciągu 9 lat, do roku 2017,
- Zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko

4.1.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Rozpoczęcie prac nad opracowaniem normatywów zużycia surowców (w tym wody) i energii na jednostkę produktu w poszczególnych sektorach.
2. Kontynuacja prac nad opracowaniem nowych instrumentów polityki ekologicznej wspierających ograniczenie zużycia materiałów, wody i energii w procesach produkcyjnych.
3. Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia zużycia materiałów, wody i energii na jednostkę produktu podejmowanych zarówno przez podmioty gospodarcze jak i instytucje publiczne.
4. Wspieranie stosowania zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach.
5. Wspieranie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej.

4.1.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.

Tabela 13 Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 w zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania własne															
1.	I	Modernizacja systemów ogrzewania w obiektach będących we władaniu Starostwa Powiatowego	Starostwo Powiatowe/ jednostki organizacyjne powiatu									Zmiana, na ekologiczny, nośnika energii, ograniczenie jej zużycia	-	Budżet Powiatu, Inne fundusze, PFOŚiGW	
2.	I	Termomodernizacja obiektów będących we władaniu Starostwa Powiatowego.	Starostwo Powiatowe/ jednostki organizacyjne powiatu									Ograniczenie zużycia energii, ochrona powietrza	-	Budżet Powiatu, Fundusze strukt.,	
3.	P	Edukacja ekologiczna w zakresie racjonalnego wykorzystania wody, energii, selektywnej zbiórki odpadów.	Starostwo Powiatowe									Ograniczenie zużycia energii, wody i wytwarzania odpadów	-	Budżet Powiatu, Fundusze	
Zadania koordynowane															
1.	P	Prowadzenie działań na rzecz poprawy efektywności ogrzewania poprzez „termomodernizację” obiektów	Zarządcy nieruchomości/									Oszczędność energii, ochrona powietrza	-	Środki zarządców WFOŚiGW fund. Strukturalne inne fundusze	
2.	P	Wymiana, źródeł energii cieplnej zasilanych paliwem nieodnawialnym na urządzenia, o mniejszym stopniu negatywnego oddziaływania na środowisko	Zarządcy nieruchomości/									Oszczędność surowców, ochrona powietrza	-	Środki własne inwestorów, WFOŚiGW inne fundusze	
3.	P	Podjęmowanie działań celem wykorzystania, do celów bytowych i gospodarczych, alternatywnych źródeł energii.	Zarządcy nieruchomości/									Oszczędność surowców, ochrona powietrza	-	Środki własne inwestorów, WFOŚiGW inne fundusze	

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

4.2. Wykorzystanie energii odnawialnej

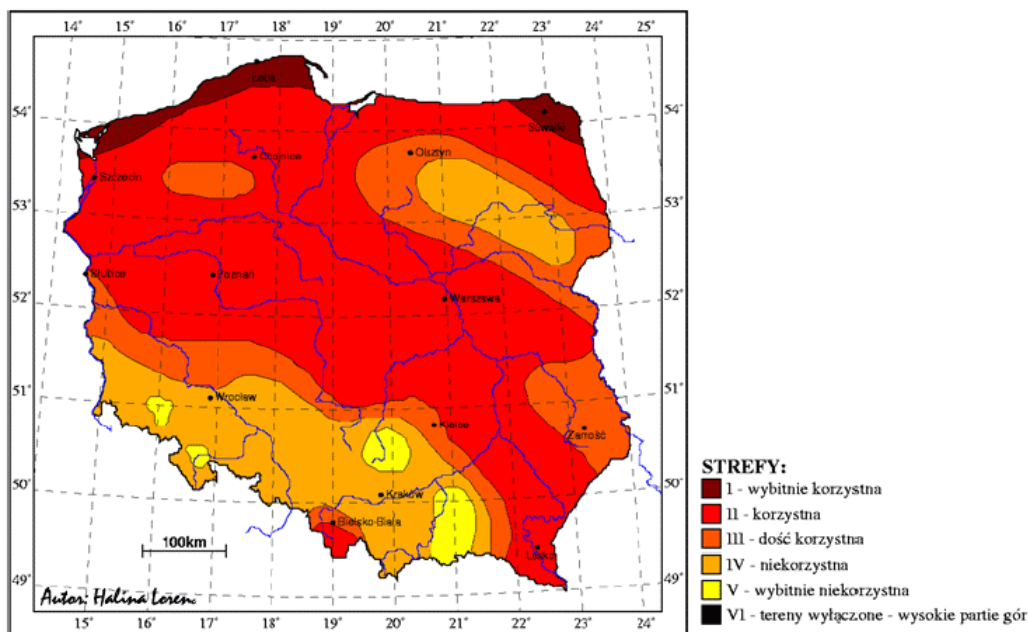
4.2.1. Analiza stanu istniejącego

Zmiany klimatu, kwaśne deszcze, dziura ozonowa, degradacja chemiczna gleb jest wynikiem działalności człowieka na środowisko. Emisja do atmosfery gazów: dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu jest głównym problemem ekologicznym. Źródłem tych gazów jest spalanie paliw, głównie dla celów energetycznych. Należy podejmować działania zmierzające do zmniejszenia energochłonnych procesów produkcyjnych, zmianę struktury zużywanych paliw, a

także wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz niskoemisyjnych. W Polsce głównym źródłem energii cieplnej jest węgiel kamienny. W sezonie grzewczym następuje, więc wzrost emisji pyłowo – gazowej na terenach zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej.

4.2.1.1. Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru

Powiat lęborski leży w bliskiej odległości od morza, charakterystycznym zjawiskiem jest na tym terenie występowanie bryzy morskiej i lądowej. Bezpośredni wpływ Morza Bałtyckiego sprawia, że teren północny powiatu staje się potencjalnie atrakcyjnym terenem do „produkcji” energii odnawialnej pozyskiwanej z turbin wiatrowych. Według rejonizacji Polski, wykonanej przez H. Lorenc, powiat znajduje się w I strefie, wybitnie korzystnej pod względem zasobów energii wiatru.

Rysunek 3 Strefy energetyczne wiatru w Polsce. Mapa opracowana przez prof. H. Lorenc na podstawie danych pomiarowych z lat 1971-2000

4.2.1.2. Analiza stanu i możliwości wykorzystania energii wodnej

Nie stwierdzono wykorzystywania tego typu źródeł energii odnawialnej na terenie powiatu. Jednakże istnieje możliwość wykorzystania istniejących cieków wodnych do budowy małych elektrowni wodnych, jednak taka inwestycja wymaga szczegółowej analizy warunków wodnych, prędkości przepływu, oraz analiz techniczno-ekonomicznych.

4.2.1.3. Analiza stopnia korzystania z energii biomasy i odpadów z drewna

Źródłem biomasy wykorzystywanej dla celów energetycznych mogą być odpady tartaczne oraz drewno odpadowe z wyrębu i czyszczenia lasów. Perspektywnie dodatkowym źródłem biomasy mogą być uprawy energetyczne prowadzone na nieużytkach i terenach niezagospodarowanych, wilgotnych czy zalewowych.

Racjonalizacja wytwarzania i użytkowania ciepła jest najprostszą i najefektywniejszą metodą ochrony środowiska w wyniku bezpośredniego ograniczenia zużycia paliwa.

4.2.1.4. Analiza możliwości wykorzystania energii słonecznej

W Polsce generalnie istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego.

Rysunek 4 Rejonizacja średniorocznych sum promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m²/rok. Liczby wskazują całkowite zasoby energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla wskazanych rejonów kraju

Tabela 14 Potencjalna energia użyteczna w kWh/m²/rok w wyróżnionych rejonach Polski

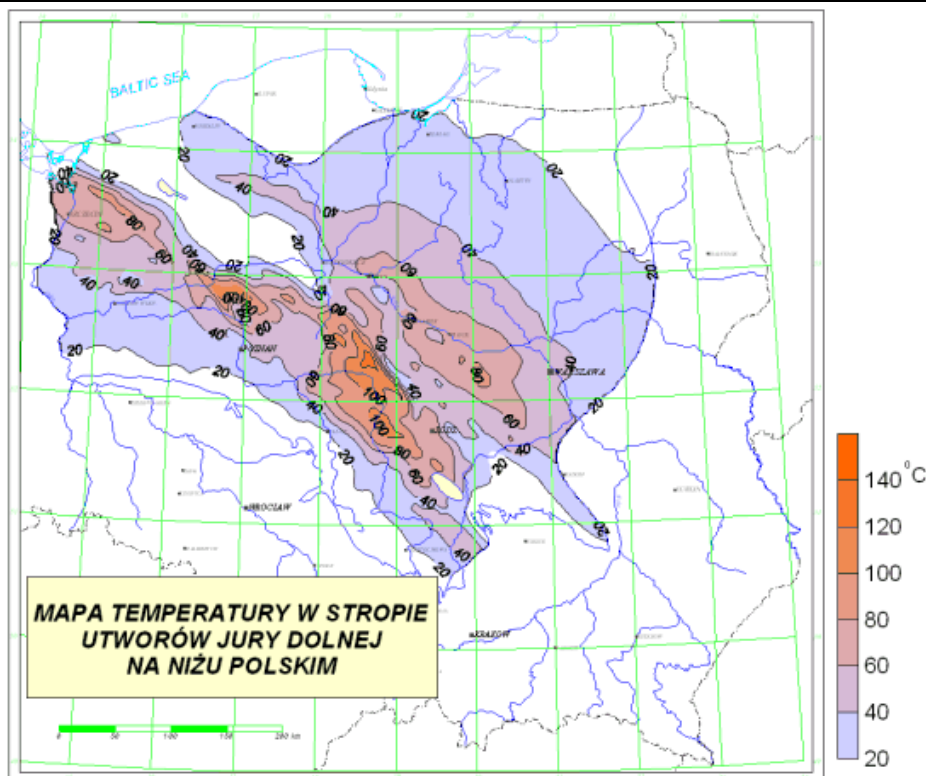
Rejon	Rok (I – XII)	Półrocze letnie (IV – IX)	Sezon letni (VI – VIII)	Półrocze zimowe (X – III)
Pas nadmorski	1076	881	497	195
Wschodnia część Polski	1081	821	461	260
Centralna część Polski	985	785	449	200
Zachodnia część Polski z górnym dorzeczem Odry	985	785	438	204
Południowa część polski	962	682	373	280
Południowo-zachodnia część Polski obejmująca obszar Sudetów z Tuchowem	950	712	712	238

Według danych IMGW, potencjał energii słonecznej istniejącej w powiecie lęborskim klasyfikuje się jako III (w skali IV stopniowej). Takie natężenie promieniowania słonecznego zapewnia ekonomiczne przetwarzanie go w energię użyteczną. Potencjał ten jest wystarczający do wykorzystania na potrzeby bytowe mieszkańców, do podgrzewania ciepłej wody, choć koszty inwestycji są obecnie zbyt duże w stosunku do możliwości osób fizycznych. Ze względu na dużą zmienność sezonową i dobową nie zaspokoi ten potencjał potrzeb produkcyjnych przemysłu rolnego i rolnospożywczego.

4.2.1.5. Analiza możliwości wykorzystania energii geotermalnej

Złożem energii geotermalnej nazywa się naturalne nagromadzenie ciepła (w skałach, wodach podziemnych, w postaci pary) na głębokościach umożliwiających opłacalną ekonomicznie eksploatację energii cieplnej. Wydobycie ciepłej wody o określonym składzie może mieć ogromny wpływ na rozwój gospodarczy miejscowości dzięki rozwojowi lecznictwa (balneologia), turystyki i rekreacji (baseny z ciepłą wodą) i wreszcie przemysłu opartego o czystą technologię (suszarstwo, ogrodnictwo itp.).

Na terenie naszego kraju występują naturalne baseny sedymentacyjno-strukturalne, wypełnione gorącymi wodami podziemnymi o zróżnicowanych temperaturach, których bezwzględna wartość zdeterminowana jest powierzchniowymi zmianami intensywności strumienia ciepłego ziemi. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają sto kilkadziesiąt stopni – poniższy rysunek.

Rysunek 5 Mapa temperatur w stropie utworów Jury Dolnej na Niżu Polskim

4.2.2. Przewidywane kierunki zmian

Szansą na bliższą i dalszą przyszłość jest upowszechnianie nowoczesnych form infrastruktury wspomagającej przedsiębiorczość. Energetyka ze źródeł odnawialnych będzie się coraz lepiej rozwijać zwłaszcza na terenach wiejskich, np. uprawa plantacji energetycznych. Będzie to warunkowało wielofunkcyjny rozwój wsi.

Należałoby:

- Opracować Projekty założeń planów energetycznych uwzględniających OZE.
- Przeprowadzić edukację mieszkańców w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Wdrożyć instalacje pilotowe w zakresie wykorzystania energii słonecznej, biomasy do podgrzewania wody na cele bytowe w budynkach komunalnych lub gminnych użyteczności publicznej.

4.2.3. Przyjęte cele

Celami średniookresowymi do 2015r. są:

- Wspieranie budowy nowych odnawialnych źródeł energii, tak by udział energii z OZE w zużyciu energii pierwotnej oraz w krajowym zużyciu energii elektrycznej brutto osiągnął w roku 2010 co najmniej 7,5% oraz utrzymanie tego udziału na poziomie nie niższym w latach 2011-2015, przy przewidywanym wzroście konsumpcji energii elektrycznej w Polsce,
- Dalsze zwiększenie udziału biopaliw w odniesieniu do paliw używanych w transporcie.

4.2.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Wspieranie budowy nowych instalacji OZE, tak by udział energii z tych źródeł w strukturze zużycia nośników pierwotnych oraz produkcji energii elektrycznej osiągnął w 2010r. poziom co najmniej 7,5%.

2. Wspieranie budowy nowych instalacji zapewniających, że udział biokomponentów w rynku paliw ciekłych w 2010r. wyniesie 5,75%, ze szczególnym uwzględnieniem biopaliw ciekłych.
3. Współpraca z partnerami społecznymi i gospodarczymi dla zapewnienia stabilnych podstaw prawnych i organizacyjnych rozwoju OZE.
4. Identyfikacja barier utrudniających rozwój OZE i podjęcie działań mających na celu ich likwidację.
5. Stworzenie systemu pozyskiwania informacji o wytwarzaniu ze źródeł odnawialnych energii innej niż elektryczna.
6. Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących OZE.
7. Określenie potrzeb w zakresie prac naukowo-badawczych w obszarze OZE.
8. Wspieranie i aktywizacja samorządów lokalnych w kierunku wykorzystania lokalnych zasobów OZE.
9. Rozwój energetycznego wykorzystania biomasy i biogazu, energetyki wodnej, geotermalnej, słonecznej i wiatrowej.

4.2.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 15 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu - odnawialne źródła energii

Zadania koordynowane															
1.	I	Promowanie wśród mieszkańców powiatu energię ze źródeł odnawialnych	Zarząd Powiatu										Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	-	PFOŚiGW
Zadania własne															
1.	P	Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Instytucje, osoby fizyczne i prawne/ Starostwo Powiatowe/Gmina										Oszczędność surowców nieodnawialnych	5 tys. zł. corocznie	Środki inwestycyjne. Fundusze ochrony środowiska
2.	P	Propagowanie na terenach wiejskich źródeł energii cieplnej wykorzystujących biomasę –słomę i biogaz otrzymywany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych.	WODR/ Starostwo Powiatowe, Gmina, producenci urządzeń										Oszczędność surowców nieodnawialnych	10 tys. zł. corocznie	Środki WODR, producenci urządzeń

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

4.3. Kształtowanie stosunków wodnych ochrona przed powodzią i skutkami suszy

4.3.1. Analiza stanu istniejącego

Na terenie powiatu lęborskiego zagrożenia przyrodnicze związane z powodzią dotyczą głównie Pradoliny Rzeki Redy-Łeby, w tym Lęborka, oraz otoczenia jez. Łebsko, w tym miasta Łeba. Eliminacja zagrożenia jest niezbędna ze społecznego i gospodarczego punktu widzenia.

Wymaga to modernizacji i konserwacji wałów przeciwpowodziowych Łeby oraz systemów polderowych przy jez. Łebsko. Dla pełnego zabezpieczenia przeciwpowodziowego ze strony rzeki Łeby niezbędne są działania w całej zlewni rzeki, w tym zmiany struktury użytkowania ziemi, co wykracza terytorialnie poza obszar powiatu. Istotne znaczenie dla ochrony przed powodzią ma odtworzenie i konserwacja melioracji szczegółowych i podstawowych.

Problem stabilizacji brzegu morskiego dotyczy bezpośrednio tylko miasta Łeba, ale pośrednio ma to znaczenie dla całego powiatu. Stabilizacja brzegu jest niezbędna w aspekcie ochrony i kształtowania walorów turystycznych miasta. Ich utrata spowodowałaby upadek gospodarczy miasta, co negatywnie wpłynęłoby na rozwój gospodarczy całego powiatu.

Problem ochrony brzegów morskich w Polsce reguluje Ustawa z 28 marca 2003 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program ochrony brzegów morskich”, w której ujęto także Łebę (odcinek brzegu km 180,0 – 183,0), zapisując sztuczne zasilanie i modernizację umocnień brzegowych.

Rzeki – wody płynące:

- rzeka Łeba dł. 117 km – klasa czystości III
- struga Charbrowska dł. 16,8 km - klasa czystości III
- struga Białogardzka 9,7 – klasa czystości III

Rzeki terytorium Polski charakteryzuje śnieżno-deszczowy ustrój zasilania, z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku – zasilanie śnieżne powodujące wysokie stany wód na wiosnę i zasilanie deszczowe związane z letnim maksimum opadowym przypadającym na koniec czerwca lub drugą połowę lipca. Najniższe stany wód przypadają głównie na okres jesienny. Rzeki zasilane są wówczas poprzez wody podziemne. Z wysokimi stanami wód związane jest wylewanie rzek.

Dla obszaru powiatu lęborskiego nie zostały wyznaczone obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi zgodnie z ustawą „Prawo wodne” – nie zostały sporządzone przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej studia określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodziowego, nie zostało wydane rozporządzenie ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej określające obszary potencjalnego zagrożenia powodzią.

Rzeka Łeba na terenie powiatu lęborskiego jest rzeką uregulowaną, płynącą częściowo w obwałowaniu. Obwałowania funkcjonują również przy jeziorze Łebsko (na granicy Słowińskiego Parku Narodowego). Mimo regulacji rzeki obserwowane były wylewy powodziowe Łeby, m. in. jesienią 1998 r. Sytuacja ta związana była z brakiem konserwacji urządzeń przeciwpowodziowych (zarośnięte koryto oraz skarpy wałów – utrudnienie dla odpływu wezbranych wód i łodów).

W latach 1999 – 2000 zostały przeprowadzone częściowe prace konserwacyjne umocnień brzegowych w dolinie Łeby (remonty wałów przeciwpowodziowych, wycinka drzew w korycie rzeki). Brak konserwacji i remontu (także modernizacji) urządzeń przeciwpowodziowych na pozostałym obszarze powiatu.

Według Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego sporządzonych dla gmin powiatu lęborskiego, do najbardziej zagrożonych na niebezpieczeństwo powodzi należą:

Miasto Łeba - usytuowanie nad morzem w ujściowym odcinku rzeki Łeby (tereny spełniające warunki dla „obszarów potencjalnego zagrożenia powodzią” wg ustawy „Prawo wodne”). Zagrożenie powodziowe nie obejmuje jedynie pasa wydm zlokalizowanego w graniach miasta; Część południowo-wschodnia miasta znajduje się w zasięgu terenów zalewowych rzeki Łeby (są to tereny spełniające warunki dla „obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią” wg ustawy „Prawo wodne”);

- rejon miejscowości Mosty (gm. Nowa Wieś Lęborska);
- tereny zalewowe w dolinie Łeby (międzywale) poniżej Lęborka (gm. Nowa Wieś Lęborska i Wicko);
- obszary objęte sztucznym systemem odwadniającym (polderem) w rejonie jez. Sarbsko i tereny położone na zapleczu wałów od jez. Łebsko (gm. Wicko);
- brzeg jeziora Łebsko na obszarze SPN (gm. Wicko i m. Łeba);

- tereny zalewowe dolin większych dopływów Łeby, w tym Charbrowskiej Strugi, ujście Kisewskiej Strugi (gm. Nowa Wieś Lęborska i Wicko).

Poza rejonami miast Łeba i Lębork oraz i miejscowości Mosty, ww. tereny są na ogół nie zainwestowane. Wystąpienie wód Łeby może tu mieć miejsce w przypadku niesprzyjających warunków meteorologicznych, w okresach jesienno-zimowych i wiosennych.

W przypadku miasta Łeba system melioracyjny (poldery „Miasto Łeba” i „Sarbsk III”) stwarza możliwość odwodnienia terenu w sytuacji zagrożenia powodziowego. Miasto nie ma kanalizacji deszczowej. Istniejące krótkie odcinki odprowadzają wody opadowe do kanałów, rowów melioracyjnych oraz do kanału Portowego. W przypadku deszczu nawalnego możliwe jest podtapianie ulic. Ochrona przed powodzią wymaga stałego udrażniania ujściowego odcinka rzeki Łeby.

W Lęborku pomimo regulacji rzeki znaczna część miasta (w obrębie dawnej terasy zalewowej rzeki) narażona jest na niebezpieczeństwo powodzi przy tzw. wodzie stuletniej.

4.3.1.1. Dynamika brzegu i zagrożenia związane ze zmianami poziomu morza

Brzeg morski w granicach powiatu lęborskiego w rejonie Łeby (mierzewa jez. Łebsko), w okresie ubiegłego i bieżącego stulecia (1881-1976) generalnie podlegał akumulacji. W latach 1960–1983 linia brzegowa mierzei cofała się w tempie 2,11 m w ciągu roku. Równocześnie erozji podlegało podnóże wydmy przedniej. Zapewne podobne procesy występują we wschodniej części Łeby (mierzewa jez. Sarbsko). Ograniczenia w cofaniu się linii brzegowej na tym obszarze związane są z zastosowaniem technicznych środków ochrony brzegów (ostrogi).

Na mocy Ustawy z dnia 28 marca 2003 r. ustanowiony został wieloletni program mający na celu zabezpieczenie brzegów przed zjawiskiem erozji „Program ochrony brzegów morskich” Dz. U. z 2003 r. Nr 67, poz. 621 z dnia 18 kwietnia 2003 r.

W programie zapisano szczegółowe zadania oraz nakłady na ich realizację na wyspecyfikowanych odcinkach brzegu. Na obszarze miasta Łeba program przewiduje na odcinku 180 – 183 km sztuczne zasilanie i modernizację umocnień brzegowych.

W ostatnich dwustu latach wystąpił trend wzrostu poziomu morza od 0,5 do 1,5 mm/r (Cyberski i Wróblewski, 1999). Na okres stuletni (wiek XXI) szacuje się wzrost poziomu w przedziale od 30 do 100 cm, Zeidler (50–100 cm), Rotnicki i Borzyszkowska (50–80 cm), Cyberski i Wróblewski (30 cm). W okresie najbliższego dziesięciolecia 2000–2010 średni wzrost poziomu morza nie wywoła prawdopodobnie skali zagrożenia. Ekstremalne wielkości spiętrzeń będą stanowić potencjalne zagrożenia dla brzegu morskiego i jego zaplecza z podtapianiem obszarów przyległych. Działalność profilaktyczna w kierunku umocnienia i podniesienia istniejących zabezpieczeń staje się koniecznością.

Skutki przedstawionych procesów na obszarze powiatu lęborskiego dotyczyć będą miasta Łeby i mogą obejmować:

- wzrost natężenia abrazji brzegu morskiego;
- podniesienie pierwszego poziomu wody podziemnej z podtapianiem niżej położonych terenów;
- wzrost zagrożenia powodziowego o charakterze od morskim.

Według Opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie odnawialnych źródeł energii (2006/C 65/20), małe elektrownie wodne stanowią ekologiczne źródło energii i nie wiążą się ze spalaniem, nie powodują zatem emisji szkodliwych substancji; jednakże stanowią one obciążenie dla środowiska na obszarze, na którym są położone, w szczególności z uwagi na budowę obiektu oraz zmianę ekologii wód (np. uniemożliwienie migracji ryb poprzez budowę tam). Istnieją jednak dostępne i stosowne środki redukujące bądź eliminujące to oddziaływanie.

„Regulacje rzek i zapory na rzekach zwiększają zagrożenie powodzią. Wynika to z tego, że regulacje i zapory zmniejszają tzw. zdolność retencyjną dolin – mniej wody powodziowej może się zmieścić w uregulowanej, poprzegradzanej zaporami rzece i w jej dolinie niż w korycie i w dolinie rzeki naturalnej. W związku z tym w nowoczesnej ochronie przeciwpowodziowej odchodzi się od regulacji i grodzenia rzek na rzecz renaturyzacji rzek i przywracania ich dolinom naturalnej zdolności retencyjnej – rzeka po prostu musi się gdzieś rozlać. Małe elektrownie wodne nie mogą być traktowane jako skuteczne narzędzie zmniejszania ryzyka powodzi. Wręcz przeciwnie, budowa MEW je zwiększa”.

Najbardziej widocznym, negatywnym skutkiem budowy MEW jest to, że niszczy okoliczny krajobraz, co to szczególnie istotne w przypadku inwestycji zlokalizowanych na terenach objętych ochroną.

Wszelkie stopnie, progi i zapory doprowadzają do:

- Utraty lasów nadrzecznych i siedlisk dzikich zwierząt, straty całych populacji oraz degradacji obszarów zajętych przez cofki zbiorników.
- Obniżenia różnorodności biologicznej w środowiskach wodnych, ograniczenia rybołówstwa powyżej i poniżej zapory, zaniku ekosystemów terenów zalewowych, podmokłych i ujść rzek poniżej zapory wraz z przyległymi do nich ekosystemami morskimi oraz w przypadkach usytuowania wielu zapór na tej samej rzece – skumulowanego oddziaływania na jakość wody, naturalne wylewy oraz faunę i florę.
- Braku respektowania wcześniejszych uzgodnień przez właścicieli zbiorników/stopni wodnych.

Wszelkie typy zabudowy poprzecznej są szkodliwe dla środowiska rzecznego z powodu:

- Likwidacji i zmniejszenia erozji bocznej stanowiącej źródło materiału wlezonego. Powoduje to nasilenie erozji wgłębnej w rzece.
- Rzeki wcięte głęboko w dno doliny w okresach powodziowych zwiększają swą siłę erozyjną
- Wcięcie koryt powoduje obniżenie retencji dolinowej (w obszarze zalewowym) i aluwialnej wód wezbraniowych,
- Obniżenia lustra wód gruntowych w dolinie, szkodliwego dla łągów nadbrzeżnych, które muszą być okresowo zalewane,
- Zmiany w ekosystemach nadbrzeżnych i od wody zależnych,
- Przerywania ciągłości rzeki. Tym samym eliminowane są gatunki dwuśrodowiskowe i migrujące rzeką (potamodromiczne)
- Likwidacji naturalnego układu bystrz i plos w rzece koniecznego dla ryb reofilnych. Następuje wówczas eksterminacja tych gatunków.
- Spowolnienia przepływu powodującego zamulenie żwirów dennych i likwidację naturalnych tarlisk ryb litofilnych. Ikra dusi się. Prowadzi to do eksterminacji tych gatunków
- Zmniejszenia wahań przepływów (w tym także tzw. przepływ biologiczny) zabójczego dla organizmów wodnych ewolucyjnie przystosowanych do cyklu niskich i wysokich stanów wód.
- Zmiany reżimu termicznego, tlenowego i chemicznego. Małe stopnie powodują wzrost temperatur do wartości śmiertelnych dla niektórych ryb. Większe zrzucają wody zimne, niedotlenione z wysokimi koncentracjami manganu, co jest śmiertelne np. dla lipienia. Zmieniony reżim termiczny uniemożliwia tarło o właściwej porze roku.
- Rozkład materii organicznej w osadach niecki zbiornika generuje niekiedy znaczne ilości metanu (jeden z gazów cieplarnianych).

Powiat Lęborski nie będzie popierał budowy przegród poprzecznych ograniczających swobodny przepływ wód.

Polska, jako członek Unii Europejskiej przestrzegający jej praw, deklaratywnie zgodziła się i zapewniła, że:

- dla wód powierzchniowych osiągnięty zostanie najlepszy możliwy stan ekologiczny i chemiczny... (Art. 4. p. 5b. Ramowa Dyrektywa Wodna). Na rzekach z MEW niemożliwe staje się osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego.
- Polska zapewniła, że wdrożyła konieczne środki, aby zapobiec pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych, (Art. 4. p. 1 al. Ramowa Dyrektywa Wodna).

4.3.1.2. Możliwości i potrzeby retencjonowania wody (tzw. duża i mała retencja)

Mała retencja ma szczególne znaczenie wobec rosnącego niedoboru wody w ekosystemach, m.in. powstałych na skutek niedoboru opadów, melioracji odwodnieniowych i intensywnej produkcji rolnej oraz eksploatacji kopalin. Niedobór wody jest jednym z głównych czynników ograniczających produkcję rolną, a duży udział powierzchni uszczelnionej wywołuje zaburzenia odpływu wody w miastach.

4.3.2. Przewidywane kierunki zmian

Przewidywane zmiany związane są głównie ze zwiększeniem czystości wód powierzchniowych, zwłaszcza cieków i zbiorników wodnych oraz racjonalizacją użytkowania wody w zlewniach oraz ochronę przed podtopieniami i suszą.

Należy również dążyć do wyznaczenia i ujęcia w planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych celem ograniczania skutków podtopień.

Tereny przylegające bezpośrednio do cieków oraz tereny zaplanowane pod budowę zbiorników retencyjnych należy chronić przed zabudową.

4.3.3. Przyjęte cele

Celami średniookresowymi do 2015 r. są:

- Dążenie do zapewnienia dobrego stanu (jakościowego i ilościowego) wód w Polsce,
- Wdrażanie zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w Polsce, w tym reorganizacja służb zajmujących się gospodarowaniem wodami poprzez ich integrację,
- Zmiana systemu finansowania gospodarki wodnej (samofinansowanie gospodarki wodnej),
- Efektywna ochrona przed powodzią i suszą,
- Integracja gospodarki wodnej z gospodarką leśną poprzez planowanie przestrzenne, przede wszystkim w celu zwiększenia naturalnej retencji wód oraz zmniejszenia zagrożenia powodziowego,

4.3.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Wzmacnianie instrumentów ekonomicznych dotyczących gospodarki wodnej, wdrożenie systemu zapewniającego pełen zwrot kosztów usług wodnych. Wprowadzenie rozwiązań zapewniających stabilne finansowanie gospodarki wodnej. Dążenie do samofinansowania gospodarki wodnej.
2. Tworzenie warunków do szerokiego korzystania z wód (rekreacja, energetyka, żegluga) przy nie pogarszaniu ich jakości, modernizacja i rozwój śródlądowych dróg wodnych.
3. Właściwe utrzymanie wód i urządzeń wodnych.
4. Wyznaczanie obszarów zalewowych.
5. Budowa zbiorników i stopni wodnych, zwłaszcza na obszarach o znacznym zagrożeniu powodzią i suszą w harmonii z wymaganiami ochrony różnorodności biologicznej i przyrody.
6. Modernizacja systemu melioracji wodnych.
7. Rozwój małej retencji.
8. Implementacja dyrektywy w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.

4.3.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 16 Przedsięwzięcia na lata 2008 - 2015 w zakresie ochrony przed powodzią

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania koordynowane															
1.	I	Opracowanie Powiatowego Planu Reagowania Kryzysowego obejmującego plan reagowania w przypadku powodzi	Starostwo Powiatowe									Ochrona przed powodzią		Środki własne	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Lęborskiego

2.	I	Budowa i renowacja zbiorników małej retencji przez właścicieli prywatnych	WZMiUW												Ochrona przeciwpowodziowa, zabezpieczenie przed skutkami suszy	-	Dotacje z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych Urzędu Marszałkowskiego
----	---	---	--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

5. Środowisko i zdrowie. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

5.1. Jakość wód

Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o nieobowiązujące już w tym momencie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych, podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz.U. Nr 32 poz. 284)

Zgodnie z rozporządzeniem wyróżnia się pięć klas wód:

- Klasa I – wody o bardzo dobrej jakości,
- Klasa II – wody dobrej jakości,
- Klasa III – wody zadowalającej jakości,
- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- Klasa V – wody złej jakości.

5.1.1. Analiza stanu istniejącego

Występujące na terenie gminy punktowe i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych stanowią:

- ścieki socjalno-bytowe z zabudowy mieszkaniowej,
- ścieki deszczowe spływające z dróg, placów i stacji paliw,
- zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych,
- składowiska odpadów.

Zrzuty ścieków komunalnych i gospodarczych do wód i do gruntu, w ogólnym bilansie największe z miast Lębork i Łeba.

Zanieczyszczenia dostarczane przez obiekty hodowli ryb łososiowatych w: Lubowidzu (rz. Węgorza), Lubowidzu - Rybnik (dwa obiekty – Struga Rybnicka i cieki leśne), Kębłowie Nowowiejskim (dwa obiekty - rz. Kisewa), Chocielewku Dolnym (rz. Łeba), Pogorzelicach (dwa obiekty - rz. Pogorzelnica i ciek leśny), Małczycach-Rybki (rz. Okalica), Osowie (rz. Okalica i Czarny Potok), w Osowie (Czarny Potok II), w Okalicach (rz. Okalica), w Unieszynie (rz. Unieszynka), Lęborku-Drętowie na rzece Okalicy.

5.1.1.1. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

Stopień zaopatrzenia w wodę pitną gmin Powiatu jest na wysokim poziomie. Jedynie lokalnie znajdują się niewielkie obszary niedostatecznie zwodociągowane.

Stan techniczny w większości gmin Powiatu jest bardzo zróżnicowany. Niemniej jednak w większości gmin sieć wodociągowa, z uwagi na dużą awaryjność, wymaga modernizacji, a nawet wymiany, a zwłaszcza rurociągi wykonane częściowo z azbestu, które zaleca się jak najszybciej wymienić. Jakość wody ujmowanej i wykorzystywanej do celów spożywczych na terenie powiatu jest dość dobra. Po uzdatnieniu woda, w nielicznych przypadkach, wykazuje przekroczenia zanieczyszczeń fizykochemicznych.

Wody podziemne należą do głównych źródeł wody pitnej na terenie powiatu.

Tabela 17 Długość linii kanalizacyjnej i wodociągowej w poszczególnych gminach powiatu lęborskiego wg stanu na dzień 31.12.2006 r.

GMINA	KANALIZACJA	WODOCIĄGI
	Ogółem w km	Ogółem w km
Lębork	64	80
Łeba	20	40
Cewice	27	53,5
Nowa Wieś Leborska	14,7	82,5
Wicko	20,3	50,3

5.1.1.2. Oczyszczalnie ścieków i sieci kanalizacyjne.

Zakłady i urządzenia odprowadzające ścieki znacząco oddziałujące na jakość wód powierzchniowych.

Porządkowanie gospodarki ściekowej będzie obejmowało zarówno budowę nowych systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków, jak również modernizację istniejących oczyszczalni ścieków w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa i dyrektyw UE, optymalizację wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków (w tym dociążenie oczyszczalni), budowę oczyszczalni przydomowych w tych miejscach, gdzie jak wynika z planów zagospodarowania przestrzennego brak będzie kanalizacji w okresie perspektywistycznym do 2011 roku oraz sukcesywną modernizację istniejącej i realizację nowej sieci kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi.

5.1.1.3. Problem nieszczelnych zbiorników bezodpływowych

Zgodnie z *ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, gminy mają obowiązek prowadzić ewidencję zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Do wywozu ścieków ze zbiorników bezodpływowych uprawnione są wyłącznie przedsiębiorcy posiadający wymagane w tym zakresie zezwolenie wydane przez burmistrza ze względu na świadczenie usług.

Nierozpoznana w pełni sytuacja w gospodarce ściekami gromadzonymi w zbiornikach bezodpływowych pozwala sądzić, iż prawdopodobnie duża część tych zbiorników nie spełnia wymagań w zakresie właściwego stanu technicznego, a także wywóz zgromadzonych ścieków odbywa się przez firmy niekoniecznie do tego uprawnione, a często także dokonywany przez samych użytkowników (szczególnie w przypadku gospodarstw rolnych) na pola własne w celu rolniczego wykorzystania. Są to działania niezgodne z obowiązującym w tym zakresie prawem.

Ponadto zarówno nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na ścieki, jak i niekontrolowany ich wywóz stanowią poważne zagrożenie dla środowiska gruntowo – wodnego, szczególnie na terenach dolin cieków, gdzie zwierciadło wód gruntowych zalega płytko pod powierzchnią terenu na głębokości ok. 1 m. Takie działania powodują zachwianie równowagi biologicznej i gospodarczej, stanowią m.in. zagrożenie bakteriologiczne dla wód powierzchniowych przeznaczonych na kąpieliska, skażenia ujęć infiltracyjnych wody, zanieczyszczenia wód przeznaczonych na hodowle ryb i do rekreacji oraz nadmiernego zanieczyszczenia i eutrofizacji wód stojących powierzchniowych.

5.1.2. Przewidywane kierunki zmian

Zaopatrzenie w wodę o dobrej jakości jest jednym z najważniejszych celów zaspokajania potrzeb ludności. Ocena stanu urządzeń służących do poboru wody oraz jej uzdatniania i dalej przesyłu do punktów poboru wymusza dążenie do rozbudowy i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę w taki sposób, aby obejmowały one jak największą liczbę użytkowników na terenie wszystkich sołectw. Przewiduje się, że docelowo w systemach indywidualnego zaopatrzenia mają pozostać jedynie ci korzystający, dla których doprowadzenie zorganizowanych wodociągów będzie nieuzasadnione ekonomicznie. Takie działania mają także zapewnić poprawę jakości wody dostarczanej do odbiorców tak, aby spełniała ona wymagania stawiane obecnie obowiązującymi przepisami. W celu ochrony wody i środowiska gruntowo – wodnego niezbędnym jest ograniczanie do niezbędnego minimum źródeł stanowiących zagrożenie dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych (ścieki miejskie, przemysłowe i pochodzenia rolniczego).

Jednym z najważniejszych elementów mających wpływ na jakość oraz stan zasobów wodnych i nierozzerwalnie związanych z gospodarką wodną jest gospodarka ściekowa. W świetle takich uwarunkowań na terenie gminy będą podjęte działania mające na celu dążenie do realizacji zadań w gospodarce ściekowej wynikających ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej w województwie. W perspektywie do 2015 roku (okres docelowy niniejszego Programu do 2010) wszystkie aglomeracje o RLM ≥ 2000 powinny zostać wyposażone w mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków z usuwaniem związków biogenych wraz z systemami kanalizacji. W tym zakresie konieczna będzie dalsza rozbudowa systemu kanalizacji zwłaszcza na terenie gminy i stopniowe dociążanie istniejących nowoczesnych oczyszczalni ścieków.

5.1.3. Przyjęte cele

Do końca 2015r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych pochodzących z obszaru kraju w celu ochrony wód powierzchniowych, w tym wód morskich, przed eutrofizacją oraz zakończyć program budowy, rozbudowy i mo-

dernizacji systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM od 2 000 do 15 000.

Celem średniookresowym polityki ekologicznej w odniesieniu do jakości wód jest:

- Osiągnięcie dobrego stanu krajowych wód powierzchniowych i podziemnych.

5.1.4. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Realizacja inwestycji wskazanych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych (budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji zbiorczej).
2. Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej.
3. Intensyfikacja działań kontrolnych mających na celu przeciwdziałanie odprowadzaniu nie-oczyszczonych ścieków komunalnych do wód oraz przeciwdziałanie nieprawidłowościom w odprowadzaniu ścieków przemysłowych, w tym weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych.
4. Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt.
5. Wspieranie działań inwestycyjnych, mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.
6. Opracowanie działań wodno-środowiskowych w celu przeciwdziałania zanieczyszczeniu wody poszczególnymi substancjami priorytetowymi, w tym zmniejszanie zawartości substancji priorytetowych w wodach, zaprzestanie lub eliminacja zrzutów, emisji i strat tych substancji.
7. Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych.
8. Rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych i jej dostosowanie do wymagań wspólnotowych.
9. Zapewnienie stabilnego finansowania prac rozwojowych i monitoringu.
10. Kontynuacja zmian organizacyjnych i instytucjonalnych mających na celu wzmocnienie ochrony wód w Polsce i pełne dostosowanie instytucjonalne i proceduralne do systemu europejskiego.
11. Realizacja prac planistycznych niezbędnych dla wdrożenia wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej.
12. Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem.
13. Wspieranie i egzekwowanie programów racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej w zakładach przemysłowych.

5.1.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 18 Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych

Nowy podziemie														
L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania własne														
1.	I	Budowa przyłączy kanalizacyjnych do obiektów stanowiących własność powiatu i jego jednostek	Starostwo powiatowe/									Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	-	Środki własne, Inne fundusze.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Lęborskiego

2.	I	Rozpoznanie możliwości oraz opracowanie koncepcji oczyszczania ścieków opadowych z dróg powiatowych	Starostwo powiatowe												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	-	Środki własne, Inne fundusze
Zadania koordynowane																	
1.	I	Budowa i modernizacja urządzeń oczyszczających ścieki przemysłowe wprowadzane do wód, do ziemi lub do instalacji zbiorowego odprowadzania ścieków	przedsiębiorcy/ gminy, zarząd powiatu												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	50 000zł / rocznie	Środki własne, Inne fundusze.
2.	I	Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej. Przydomowe oczyszczalnie ścieków.	Gminy												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	10 000zł / rocznie	Środki własne, Inne fundusze
3.	I	Wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt.	Gminy												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	10 000zł / rocznie	Środki własne, Inne fundusze
4.	I	Wspieranie działań inwestycyjnych, mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.	Gminy												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	30 000zł / rocznie	Środki własne, Inne fundusze
5.	I	Budowa i modernizacja urządzeń dostarczających wodę	przedsiębiorcy/ gminy, zarząd powiatu												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	50 000zł / rocznie	Środki własne, Inne fundusze.
6.	I	Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych.	przedsiębiorcy/ gminy, zarząd powiatu												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	20 000zł / rocznie	Środki własne, Inne fundusze.
7.	I	Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem.	przedsiębiorcy/ gminy, zarząd powiatu												Uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej	10 000zł / rocznie	Środki własne, Inne fundusze.

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

5.2. Zanieczyszczenie powietrza

5.2.1. Analiza stanu istniejącego

Do najważniejszych niekorzystnych zjawisk wymuszających działania w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem zalicza się:

- emisję zorganizowaną pochodząca ze źródeł punktowych (przemysł, usługi, lokalne kotłownie, z ogrzewania budynków mieszkalnych tzw. niska emisja),
- emisję niezorganizowaną, tj. emisję substancji wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakiernictwo wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp., lub

- emisję ze źródeł liniowych i powierzchniowych (drogi, parkingi).

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza w procesach przemysłowych są procesy spalania paliw dla potrzeb technologicznych oraz grzewczych. Przyczynami tego są przede wszystkim przestarzałe urządzenia wytwórcze, nisko sprawne instalacje ochrony środowiska, jak też spalanie niskiej jakości paliw.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz związki węgla elementarnego w postaci sadzy. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i benzo(a)piren, który uznawany jest za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych, co przy występujących stężeniach stwarza istotne ryzyko zdrowotne dla mieszkańców. Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloru winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyne i furany.

Stężenia podstawowych zanieczyszczeń charakteryzują się dużą zmiennością w ciągu roku. W okresie zimowym obserwuje się znaczny wzrost stężeń SO_2 i pyłu zawieszonego. Wzrosty stężeń w sezonach grzewczych, w szczególności na terenach zabudowy mieszkaniowej wskazują na wpływ emisji niskiej z sektora komunalno-bytowego. Specyficzne zanieczyszczenia mają znaczenie przede wszystkim lokalne. Głównym źródłem emisji np. benzenu, węglowodorów wielopierścieniowych czy metali ciężkich jest sektor komunalny (spalanie węgla w paleniskach domowych) oraz transport samochodowy.

5.2.2. Monitoring

Monitoring jakości powietrza w województwie pomorskim funkcjonuje w ramach Wojewódzkiego Programu Monitoringu Środowiska, który na poszczególne lata tworzony jest w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska. Celem funkcjonowania systemu monitoringu jakości powietrza jest zapewnienie informacji i danych dotyczących poziomów substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników analiz i ocen w zakresie przestrzegania standardów jakości powietrza. Pozytywnie dane stanowią podstawę do zarządzania jakością powietrza w województwie oraz do formułowania strategii ochrony powietrza na poziomie kraju i Unii Europejskiej. Dodatkowo, w ramach obowiązków sprawozdawczych, dane te są przekazywane do Komisji Europejskiej i do konwencji międzynarodowych.

Wyniki badań stanowią podstawę do wykonywania przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska obowiązkowych rocznych ocen jakości powietrza;

- oceny wraz z klasyfikacją stref, wykonywanej zgodnie z art.89 ustawy prawo ochrony środowiska. W tak wykonywanej ocenie jako kryterium uwzględnia się poziomy dopuszczalne substancji wraz z określonym na dany rok marginesem tolerancji. Wynik oceny przekazywany jest wojewodzie w formie raportu,

- ogólnej oceny jakości powietrza, która dostarcza informacji o poziomach substancji zanieczyszczających w powietrzu na danym obszarze w odniesieniu do obowiązujących standardów jakości powietrza (poziomów dopuszczalnych bez marginesów tolerancji).

Wyniki oceny rocznej, wykonanej przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska, wykorzystywane są do wykonywania przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zbiorczej oceny jakości powietrza w Polsce, która stanowi podstawę do kształtowania polityki w zakresie ochrony powietrza w kraju.

W świetle obserwowanego spadku emisji z sektora przemysłowego, w dalszym ciągu rośnie znaczenie zanieczyszczeń pochodzących sektora komunalnego, a także z transportu samochodowego. Sektor komunalno-bytowy jest istotnym źródłem emisji pyłów i dwutlenku siarki, natomiast wraz ze spalinami samochodowymi do powietrza dostają się znaczne ilości tlenków azotu i tlenku węgla. Na obszarach położonych w pobliżu szlaków komunikacyjnych, szczególnie w większych miastach obserwuje się zwiększona emisję pyłów;

Stan powietrza atmosferycznego w województwie pomorskim podlega corocznej ocenie wykonywanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku. „Ocena roczna ja-

kości powietrza w województwie pomorskim za rok 2004” została opublikowana w pierwszej połowie bieżącego roku i stanowi podstawę dla opracowania tego rozdziału.

Do jej sporządzenia oceny wykorzystano wyniki pomiarów stężeń zanieczyszczeń wykonywanych w 2004 roku przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku,
- Wojewódzką Stację Sanitarno- Epidemiologiczną w Gdańsku,
- Fundację „Agencję Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej”.

Pomiary prowadzone są na terenie Aglomeracji Gdańskiej i we wszystkich miejscowościach powyżej 20 tys. mieszkańców tj. Słupsku Tczewie, Starogardzie Gdańskim, Wejherowie, Rumi, Malborku, Kwidzynie, Lęborku, Chojnicach, Kościerzynie, Pruszcze Gdańskim oraz w uzdrowiskach Ustce i Łebie. Dodatkowo prowadzone są pomiary stężenia NO₂ metodą pasywną (metoda inna dopuszczona do prowadzenia pomiarów monitoringowych, zgodną z przepisami prawa krajowego i UE) w szeregu miejscowościach, w tym na terenie Słowińskiego Parku Narodowego.

W celu sporządzenia oceny przeprowadzono inwentaryzację stacji pomiarowych z podaniem zakresu pomiarów i metod pomiarowych. Następnie zestawiono wyniki pomiarów stężeń substancji zanieczyszczających, dla których w rozporządzeniu określono dopuszczalne poziomy stężenia tj.: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), pyłu zawieszonego PM 10, ołowiu (Pb), benzenu (C₆H₆), tlenku węgla (CO) i ozonu (O₃). Zestawienia wykonano dla czasów uśredniania, dla których zostały określone poziomy dopuszczalne. Na podstawie wyników pomiarów określono klasy stref pod kątem poziomu stężeń zanieczyszczeń oraz wymaganych działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości.

Poniżej zebrano wnioski końcowe z wykonanej oceny.

Tabela 19 Rozkład średniorocznych stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w powietrzu – pomiar metodą pasywną w latach 2005- 2006

Stanowisko	2005		2006	
	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]
Wicko	1,4	8,5	0,8	5,0

Źródło: WIOS

5.2.2.1. Emisja niska.

Bardzo duży udział CO, CO₂ i zanieczyszczeń technologicznych wynika ze znacznego udziału emisji niskiej: dużej ilości palenisk domowych oraz kotłowni węglowych, opalanych często gorszej jakości węglem.

5.2.2.2. Emisja komunikacyjna.

Istotne znaczenie ma niekontrolowana emisja z samochodów, głównie NO_x i metali ciężkich. Badania wykazały, że nasze pojazdy rzadko spełniają obowiązujące normy emisji (3,5% CO). Udział zanieczyszczeń komunikacyjnych to ok. 25% tlenków azotu i węgla oraz metali toksycznych. Gwałtowny rozwój transportu samochodowego w ostatnich latach, przy braku odpowiedniej infrastruktury drogowej (długość i przepustowość dróg) sprawił, że coraz powszechniej ten sektor postrzegany jest jako istotna uciążliwość, zarówno dla ludzi jak i środowiska. Niedostateczny rozwój sieci dróg i autostrad, przy stale rosnącej liczbie pojazdów powoduje zatory i korki uliczne, już nie tylko w miastach, ale i na trasach dojazdowych. W miejscach, gdzie często tworzą się korki uliczne, a warunki topograficzne ulic uniemożliwiają szybkie rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń emitowanych z pojazdów, np. przy wysokiej, zwartej zabudowie, często dochodzi do przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń.

Tabela 20 Rodzaje i ilości zanieczyszczeń emitowanych przy spalaniu 1kg benzyny i oleju napędowego

Rodzaje zanieczyszczenia	Benzyna [g/kg paliwa]	Olej napędowy [g/kg paliwa]
Pyły	-	4,3
SO ₂	2	6,0
NO ₂	33	76,0
CO	240	23,0

Węglowodory alifatyczne	30	13,0
Węglowodory aromatyczne	13	6,0

5.2.3. Przewidywane kierunki zmian

Prognozując zmiany stanu jakości powietrza w powiecie należy odnieść się do zachodzących w nim zmian gospodarczych i przyjętej strategii rozwoju.

Mając powyższe na uwadze należy przewidywać, że w przyszłości będzie następować zmniejszanie się wielkości emisji ze źródeł przemysłowych – energetycznych i technologicznych, i tym samym zmniejszanie udziału tej emisji w emisji całkowitej, zgodnie z obserwowaną w ostatnich latach tendencją ogólnokrajową wynikającą z upadku dużych nienowoczesnych obiektów przemysłowych, korelującą się ze wzmocnieniem działania organów administracji publicznej coraz skuteczniej wdrażających i egzekwujących prawo ochrony środowiska.

Dla poprawy jakości powietrza przyczyni się również eliminacja emisji niskiej, czyli wymiana starych palenisk domowych na nowoczesne ekologiczne piece.

Strategia rozwoju województwa zakłada wzrost udziału kolei w systemie transportowym, wymaga to jednak ogromnych nakładów na restrukturyzację systemu transportowego.

Do minimalizacji emisji spalin z obszarów arterii komunikacyjnych przyczynią się również realizowane nasadzenia zieleni wzdłuż pasów drogowych. Wykonanie tych działań w przypadku modernizacji i budowy dróg wymusi postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko prowadzone przy lokalizacji i realizacji inwestycji.

5.2.4. Przyjęte cele

Podstawowym celem polityki ekologicznej w zakresie ochrony powietrza w perspektywie średniookresowej do 2015 jest osiągnięcie takiego jego stanu, który nie będzie zagrażał zdrowiu ludzi i środowisku oraz będzie spełniał wymagania prawne w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych.

Cele ilościowe wynikają z programów krajowych, zobowiązań przyjętych w Traktacie Akcesyjnym i ratyfikowanych umów międzynarodowych. W związku z tym celami średniookresowymi będą:

- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- Spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa,
- Redukcja emisji z obiektów energetycznego spalania.

5.2.5. Kierunki działań

Kierunki działań na lata 2008-2015:

1. Systematyczne opracowywanie i wdrażanie programów ochrony powietrza, zgodnie z wynikami
2. Rocznej oceny jakości powietrza w strefach.
3. Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze.
4. Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych.
5. Wzmocnienie systemu monitoringu powietrza, w tym także w zakresie wynikającym z corocznej oceny jakości powietrza w strefach, głównie w zakresie pyłów PM10 i PM2,5, benzenu, dwutlenku siarki i dwutlenku azotu oraz metali ciężkich i WWA,
6. Analiza potrzeby i możliwości wprowadzania nowych instrumentów ochrony powietrza, w tym możliwości rozszerzenia systemu handlu uprawnieniami do emisji o kolejne substancje, wprowadzenia zobowiązań dobrowolnych czy realizacji wspólnych przedsięwzięć przez podmioty gospodarcze.
7. Promocja i wspieranie rozwiązań pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji z transportu oraz mających na celu wdrożenie europejskich standardów emisji ze środków transportu,
8. Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki.
9. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii.
10. Zwiększenie wykorzystania paliw alternatywnych (przykładowo biopaliwa).
11. Restrykcyjne przestrzeganie wymogów uwzględniania celów ochrony powietrza w programach, strategiach i politykach sektorowych.

12. Przygotowanie systemu oceny jakości zapachowej powietrza oraz zapobiegania jego zanieczyszczaniu przez substancje złownonne.

5.2.6. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 21 Przedsięwzięcia na lata 2008-2015 związane z ochroną powietrza atmosferycznego

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania własne															
1.	I	Wsparcie przedsięwzięć mających na celu rozwój sieci gazowej na terenie powiatu	zarząd powiatu/									Zmniejszenie spalania paliw stałych	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
2.	I	Modernizacja systemów ogrzewania w obiektach będących we władaniu zarządu powiatu	zarząd powiatu/ jednostki organizacyjne powiatu									Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
3.	I	Termomodernizacja obiektów będących we władaniu zarządu powiatu	zarząd powiatu/ jednostki organizacyjne powiatu									Zmniejszenie zużycia energii	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
4.	I	Rozwój sieci monitoringu jakości powietrza przez udział gminy i powiatu w monitoringu regionalnym	zarząd powiatu/ WIOŚ, gmina									Kontrola stanu jakości powietrza	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
5	P	Promowanie kotłowni wykorzystujących alternatywne źródła energii (biomasa, pompy ciepła)	Starostwo Powiatowe									Poprawa jakości powietrza	-	Budżet powiatu	
Zadania koordynowane															
1.	P	Ograniczenie emisji substancji do powietrza przez inwestycje dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i kolejowej (budowa obwodnic miast w ciągach najważniejszych dróg, poprawa nawierzchni dróg, modernizacja linii kolejowych)	zarządzający infrastrukturą/ wojewoda, zarząd województwa, zarząd powiatu, gmina									Ochrona jakości powietrza	5 000 zł./corocznie	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
2.		Przebudowa drogi nr 39 308 Maszewko - Ulinia	Powiat Lębork Zarząd Dróg Powiatowych Lębork									Poprawa jakości powietrza	1 200 000zł. Koszt inwestycji	Budżet powiatu	
3.	P	Wsparcie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych	zarząd powiatu/ gmina, właściciele nieruchomości									Wymiana pokryć dachowych azbestowych	10 000 zł./corocznie	Środki własne, inne fundusze w tym UE	
4.	P	Budowa gazociągów przesyłowych i sieci gazowych w gminach	PGNiG/ zarząd województwa, zarząd powiatu, gmina									Ograniczenie emisji	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE	

5.	P	Sukcesywna zmiana sposobu ogrzewania budynków z węglowego na gazowe i olejowe – użytkownicy indywidualni	mieszkańcy/ zarząd powiatu, gmina												Ograniczenie emisji	-	Mieszkańcy
----	---	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------	---	------------

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

5.3. Poważne awarie przemysłowe

5.3.1. Analiza stanu istniejącego

Z oceny zagrożenia powiatu lęborskiego wynika, że do potencjalnych zagrożeń mogących doprowadzić do sytuacji kryzysowych należy zaliczyć:

- Pożary;
- Katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego;
- Podtopienia;
- Skażenie toksycznymi środkami przemysłowymi.
- Klęski żywiołowe (susze, huragany, intensywne opady)

Poważną awarią w rozumieniu ustawy POŚ jest zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstanie takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Na terenie powiatu do poważnych awarii może dojść na skutek awarii urządzeń technicznych w zakładach przemysłowych lub podczas transportu materiałów niebezpiecznych: w wyniku kolizji drogowej bądź kolejowej, a także rozszczelnienia cystern kolejowych lub autocystern.

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także Wojewodzie. Szczegółowy opis obowiązków podaje ustawa Prawo ochrony środowiska. WIOŚ realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych poprzez:

- kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
- badanie przyczyn wystąpienia awarii oraz sposobów likwidacji skutków awarii
- prowadzenie szkoleń i instruktażu.

Potencjalnym zagrożeniem środowiska i zdrowia człowieka jest transport substancji niebezpiecznych przez teren gminy. W przypadku wystąpienia skażenia środowiska podczas transportu materiałów niebezpiecznych (transport drogowy lub kolejowy), gdy trudno jest ustalić sprawcę zdarzenia - obowiązki usunięcia zagrożenia spoczywają na Staroście. Stąd istotne znaczenie miałyby wyznaczenie miejsca tymczasowego magazynowania odpadów powstałych w czasie usuwania skutków zdarzenia. Decyzja, co do miejsca powinna być podjęta na poziomie województwa w porozumieniu z właściwymi samorządami terytorialnymi. Z punktu widzenia narażenia mieszkańców na skutki ewentualnych skażeń środowiska podczas transportu materiałów niebezpiecznych, ważne jest opracowanie programu informowania społeczeństwa o wystąpieniu awarii i sposobu zachowań w takiej sytuacji.

5.3.2. Przyjęte cele

Średniookresowe cele polityki ekologicznej do 2014 r. to:

- Zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takiej awarii,

- Ograniczenie skutków poważnych awarii w odniesieniu do ludzi, środowiska oraz wartości materialnych.

5.3.3. Kierunki działań

Kierunki działań do 2010 roku:

- Intensyfikacja inspekcji i kontroli obiektów niebezpiecznych przez właściwe służby.
- Wspieranie przygotowywania planów i programów zmniejszających prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych awarii na szczeblu wojewódzkim i powiatowym.
- Prowadzenie szkoleń dla pracowników organów administracji publicznej oraz podmiotów gospodarczych w zakresie zapobiegania poważnym awariom.
- Wspieranie współpracy odpowiednich służb i instytucji w zakresie wdrażania programów informowania mieszkańców o poważnych awariach i edukacji w tym zakresie.
- Wsparcie przygotowania Państwowej Straży Pożarnej do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom.
- Wsparcie techniczne krajowego systemu reagowania kryzysowego w zakresie ratownictwa ekologicznego i chemicznego.
- Stworzenie systemu pozwalającego na analizę i wykorzystanie doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i przebiegu akcji ratowniczych.
- Stworzenie systemu pozwalającego na analizę i wykorzystanie doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i przebiegu akcji ratowniczych.
- Doskonalenie procedur dialogu ze społeczeństwem w sprawach związanych z lokalizacją i funkcjonowaniem zakładów stwarzających ryzyko poważnych awarii.

5.3.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 22 Zadania przeznaczone do realizacji

Zadania własne															
1.	I	Rozwijanie i aktualizacja informacji o zakładach o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	zarząd powiatu/ służby i straże powiatowe, gmina										Ochrona przed poważnymi awariami	-	Środki własne, inne fundusze
2.	I	Badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska z okresowym sporządzaniem raportów na ten temat	zarząd powiatu/ służby i straże powiatowe, gmina										Ochrona przed poważnymi awariami	10 000 zł. /corocznie	Środki własne, inne fundusze
3.	P	Weryfikacja systemu wymiany informacji, komunikacji i łączności w zakresie ochrony przeciwpowodziowej	wojewoda/ zarząd powiatu, IMGW, RZGW										Ochrona przed klęskami żywiołowymi	5 000 zł. /corocznie	Środki własne, Inne fundusze
Zadania koordynowane															
1.	P	Kontrola przestrzegania europejskiej umowy "ADR" o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych	komendant wojewódzki straży pożarnej, zarząd powiatu/ gmina, Inspekcja Transportu Drogowego										Bezpieczny transport substancji niebezpiecznych	-	Środki własne, Inne fundusze

2.	P	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	organizacje pozarządowe, gazety lokalne/ władze powiatu, gmina													Edukacja społeczności lokalnej	1 000 zł. /corocznie	Środki własne, Inne fundusze
----	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--------------------------------	----------------------	------------------------------

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

5.4. Oddziaływanie hałasu

Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska, charakteryzującym się dużą ilością i różnorodnością źródeł oraz powszechnością występowania. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka. Powoduje on m.in. zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne.

Stan środowiska, ze względu na jego zanieczyszczenie hałasem, określa się za pomocą tzw. klimatu akustycznego. Klimat akustyczny jest to zespół zjawisk akustycznych kształtowanych przede wszystkim przez źródła hałasu takie, jak :

- komunikacja samochodowa, kolejowa, lotnicza,
- zakłady : przemysłowe, rzemieślnicze i usługowe, emitujące hałas na zewnątrz,
- obiekty użyteczności publicznej związane z hałaśliwą działalnością, np. stadiony,
- transport dostawczy i komunalny, maszyny budowlane
- przesył energii elektrycznej o wysokich napięciach (>110 kV).

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku A (L_{Aeq}), wyrażonego w decybelach [dB], będącego poziomem uśrednionym w funkcji czasu. Dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku określa załącznik do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2007 nr 120 poz. 826). Wartości te przedstawia poniższa tabela:

Tabela 23 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikiem $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

L.p	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 h	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8-miu najmniej korzystnym godz. dnia	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1-ej najmniej korzystnej godz. nocy
1	2	3	4	5	6
1.	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40

3.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego c. Tereny zabudowy zagrodowej d. tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	65	55	55	45

5.4.1. Analiza stanu istniejącego

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku w latach 2004 – 2005 prowadził głównie pomiary i kontrole źródeł hałasu przemysłowego, natomiast uciążliwość hałasu komunikacyjnego (kolejowego i drogowego) badano w latach poprzednich.

Hałas drogowy:

- Droga krajowa nr 6 (**E28**)
- Droga wojewódzka **nr 213**
- Droga wojewódzka **nr 214**

Tabela 24 Pomiary hałasu na terenie powiatu lęborskiego

Miejsce występowania	Źródło hałasu
• Lębork, • Leśnice, • odcinek Kębłowo - Lębork, • Lębork - Słupsk	Komunikacja samochodowa:
• Odcinek Oskowo - Czarna Dąbrówka	droga krajowa nr 6(E28)
• Odcinek Głównicyce - Wicko i Wicko - Żelazna	droga wojewódzka nr 212
• Odcinek Puzdrowo - Osowo, • Osowo - Lębork, • Lębork - Wicko, • Wicko - Łeba	droga wojewódzka nr 213. droga wojewódzka nr 214

5.4.1.1. Obszary narażone na hałas transportowy

Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego.

Powodem takiego stanu rzeczy jest zbyt mała odległość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej od badanych dróg, znaczny udział pojazdów ciężkich w potoku ruchu, nadmierna prędkość jazdy, zły stan techniczny nawierzchni jezdni, brak płynności ruchu oraz brak zabezpieczeń antyhałasowych.

Stan techniczny dróg wojewódzkich i gminnych, od dawna nie odpowiada wzrastającemu natężeniu ruchu osobowego i towarowego. Obserwacje poczynione na drogach wskazują jednoznacznie, że stan ten systematycznie się pogarsza. Na wielu odcinkach dróg występują niebezpieczne koleiny, co stwarza zagrożenie dla ruchu oraz zwiększa poziom hałasu. Z uwagi na stosunkowo niewielki ruch na drogach wojewódzkich i gminnych (głównie ruch lokalny), ich uciążliwość akustyczna jest niewielka.

Obecnie mamy do czynienia z gwałtownym rozwojem motoryzacji. Konsekwencją tego jest:

- stały wzrost natężenia ruchu,

- nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny,
- dekapitalizacja zasobów drogowej infrastruktury komunikacyjnej,
- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego,
- powstanie nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu,
- wzrost liczby mieszkańców przy głównych drogach i ulicach,
- stały wzrost uciążliwości hałasu i drgań wywołanych przez ruch drogowy.

Hałas drogowy można zmniejszyć poprzez zapewnienie odpowiedniego stanu techniczny drogi oraz także poprzez:

- ograniczenie prędkości na określonych odcinkach dróg,
- poprawę płynności ruchu,
- ograniczenie możliwości wjazdu pojazdów ciężkich.

Kolejowy

Wielkość i zasięg oddziaływania hałasu kolejowego w zasadniczy sposób zależy od częstotliwości kursowania pociągów (zarówno osobowych jak i towarowych), prędkości trakcyjnej, składu taboru kolejowego, technicznego przygotowania torowiska oraz topografii terenu, wraz z lokalną strukturą zabudowy.

Przez obszar gminy przebiegają linie kolejowe, w tym linia Gdańsk – Szczecin charakteryzująca się znacznym natężeniem ruchu zarówno osobowego jak i towarowego i związaną z tym dużą uciążliwością akustyczną. Pozostałe linie kolejowe odznaczają się umiarkowanym natężeniem ruchu. Uciążliwość akustyczna związana z funkcjonowaniem tych linii kolejowych jest niewielka. Jedynie na obszarach zwartej zabudowy hałas kolejowy może mieć istotne znaczenie. Ruch pociągów osobowych i towarowych koncentruje się w ciągu dnia. Uciążliwość przejazdów pociągów związana jest ze stanem trakcji kolejowej oraz taboru.

5.4.1.2. Obszary narażone na hałas przemysłowy

Na hałas przemysłowy składają się wszelkie źródła dźwięku znajdujące się na terenie zakładu, zarówno na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu). Punktowymi źródłami hałasu zewnętrznego są np. piły mechaniczne, wentylatory, czerpnie powietrza, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków. Źródłem hałasu wtórnego są obiekty budowlane, w tym produkcyjne, w których hałas pochodzący od pracy maszyn i urządzeń emitowany jest do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Ponadto prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. cięcie, kucie, a także obsługa zakładów przez środki transportu (np. wózki widłowe, ciężarowy transport zewnętrzny) stanowią dodatkowe źródło hałasu.

Działalność zakładów przemysłowych i rzemieślniczych, obiektów handlowych czy placówek usługowych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących. Interwencje mieszkańców na ponadnormatywne oddziaływania hałasu dotyczą uciążliwości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca zamieszkania interweniujących. Są to głównie przypadki polegające na uskarżaniu się na zbyt głośną pracę instalacji klimatyzacyjnych, chłodniczych i wentylacyjnych, mieszczących się w zakładach, sklepach czy placówkach usługowych, jak i na transport obsługujący zakłady.

Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależny jest od rodzaju maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów.

Uciążliwość hałasu emitowanego z tych urządzeń jest zróżnicowana i zależna między innymi od ilości źródeł i czasu ich pracy, stopnia wytłumienia, odległości od obszarów i obiektów chronionych oraz od wartości dopuszczalnego poziomu hałasu dla danego terenu.

Lotnisko wojskowe w Siemirowicach charakteryzuje się niewielką liczbą startów i lądowań samolotów (obecnie 2 samoloty). Wokół obiektu została wyznaczona strefa ochronna (w odległości 5000 m) z ograniczeniami dla zabudowy.

Większość punktowych, przemysłowych źródeł hałasu zlokalizowana jest w miastach, głównie w Lęborku. Są to przede wszystkim:

- Cegielnia „Wienerberger”;

- Cegielnia „Dawia”;
- „Mosaik-Profil”;
- PPH „AMG”;
- PPUH „Raflin”;
- „Farm Frites” Poland S.A.
- Do głównych punktowych źródeł uciążliwości akustycznej w Łebie należą:
- Chłodnia Firmy „Morfish” przy ul. Wybrzeże;
- Stocznia „Gryf” przy ul. Turystycznej;
- pozostałe tereny w porcie morskim Łeba;
- „Polmarco” Sp. z o.o. w Łebie.

Zakład „Polmarco” Sp. z o.o. uzyskał w 2001 r. decyzję określającą dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska.

Do obiektów przemysłowych występujących na obszarze powiatu, stwarzających lokalną uciążliwość akustyczną oraz będących źródłem wibracji, należą również zakłady przemysłu drzewnego (w tym tartaki) zlokalizowane w Lęborku, Nowej Wsi Lęborskiej, Chocielewku, Darzewie i Lubowidzu.

Źródłem hałasu jest również praca sprzętu wydobywczego w obrębie terenów eksploatacji kopalni. Tereny tego typu występują w rejonie miejscowości Kębłowo, Chocielewko oraz Nowa Wieś Lęborska – Lębork.

Na terenach rekreacyjnych (głównie miasto Łeba) bardzo dużą uciążliwość powoduje hałas imprez masowych i skupisk ludności, zwłaszcza w okresie letnim. Jest to hałas o największym natężeniu w godzinach dziennych, ale największej dokuczliwości w czasie nocnym.

5.4.2. Przewidywane kierunki zmian

Politykę Unii Europejskiej w dziedzinie walki z hałasem określa dyrektywa 2002/49/WE w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku. Wg POŚ (art.112), ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszanie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Polityka unijna zmierza w kierunku stworzenia sprawnego systemu gromadzenia informacji o stanie klimatu akustycznego środowiska.

Problem zagrożenia emisją hałasu należy integrować z aspektami planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dla ograniczenia emisji hałasu komunikacyjnego w gminie, istotne znaczenie będą miały przedsięwzięcia, dotyczące ograniczenia emisji komunikacyjnej. Są to działania z zakresu modernizacji sieci drogowej i zwiększenia przepustowości ruchu. W skali lokalnej istotne znaczenie ma zmniejszenie emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

Kontrole przez służby WIOŚ instalacji emitujących nadmierny hałas do środowiska w znacznej mierze wymuszają na podmiotach inwestowanie w urządzenia ograniczające jego emisję (tłumiki, obudowy dźwiękoszczelne, przenoszenie instalacji do innego obiektu, skrócenie czasu pracy urządzeń).

5.4.3. Przyjęte cele

Celem średniookresowym polityki ekologicznej do 2015 w odniesieniu do tego zagadnienia jest:

- Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców Polski ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu.

5.4.4. Kierunki działań

Kierunki działań do 2015 roku:

1. Dokonanie oceny akustycznej wybranych (newralgicznych) miejsc powiatu

2. Wprowadzanie rozwiązań bezpośrednio zmniejszających uciążliwości hałasu dla mieszkańców (np. budowa ekranów akustycznych, zwłaszcza na odcinkach nowych tras obwodnicowych i odcinkach istniejących tras o nadmiernym ruchu, dźwiękoszczelne okna).
3. Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów.
4. Zmniejszenie emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

5.4.5. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 25 Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania własne															
1.	I	Realizacja zadań modernizacyjnych na drogach powiatowych w oparciu o uprzednio opracowany program i harmonogram prac	zarząd powiatu/ zarząd dróg powiatowych									Ograniczenie emisji hałasu	-	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.	
2.	I	Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy drogach powiatowych w oparciu o przyjęty uprzednio program	zarząd powiatu/ zarząd dróg powiatowych									Ograniczenie emisji hałasu	-	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.	
3.	P	Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem	Starostwo Powiatowe									Podniesienie świadomości ekologicznej	-	Budżet Powiatu	
Zadania koordynowane															
1.	P	Optimalizacja transportu publicznego i rozwój innych rodzajów transportu (nie samochodowych) oraz budowa i modernizacja sieci drogowej z towarzyszącą infrastrukturą w warunkach pełnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo	zarząd województwa, gmina/ zarząd powiatu, przewoźnicy									Ograniczenie emisji hałasu	-	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.	
2.	I	Wprowadzanie rozwiązań bezpośrednio zmniejszających uciążliwości hałasu dla mieszkańców (np. budowa ekranów akustycznych, zwłaszcza na odcinkach nowych tras obwodnicowych i odcinkach istniejących tras o nadmiernym ruchu, dźwiękoszczelne okna).	zarząd województwa, gmina/ zarząd powiatu, przewoźnicy									Ograniczenie emisji hałasu	10 tys. zł. / corocznie	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.	
3.	P	Identyfikacja i sporządzenie wykazu terenu wokół dróg i linii kolejowych z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, terenów zagrożonych hałasem i obszarów ograniczonego użytkowania	wojewoda/ WIOŚ, zarząd powiatu, gmina									Ograniczenie emisji hałasu w pobliżu linii kolejowych i dróg	20 000zł. /corocznie	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.	
3.	P	Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego	władze województwa, powiat, gmina									Edukacja społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego	5 000 zł. /corocznie	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Lęborskiego

4.	P	Podejmowanie przedsięwzięć organizacyjnych i technicznych na rzecz ograniczenia emisji hałasu przemysłowego	przedsiębiorcy/ WIOŚ, zarząd powiatu, gmina											Ograniczenie emisji hałasu przemysłowego	5 000 zł. /corocznie	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.
5.	P	Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza granice miast	GDDKiA/ wojewódzki zarząd dróg, powiatowy zarząd dróg, gmina											Ograniczenie emisji hałasu	-	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

5.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

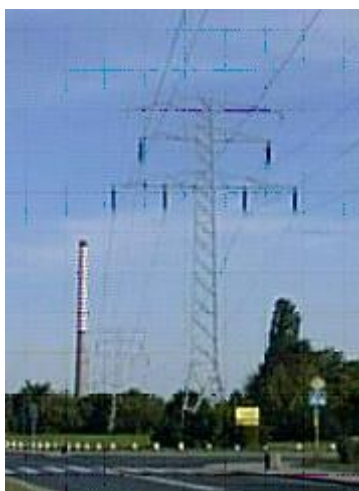
5.5.1. Analiza stanu istniejącego

W powiecie nie prowadzono badań dotyczących oddziaływania pól elektromagnetycznych. Jednak należy nadmienić, że na obszarze powiatu znajdują się potencjalne źródła pól elektromagnetycznych (linie i stacje elektroenergetyczne, nadajniki radiowe i telewizyjne, stacje telefonii komórkowej, stacje trunkingowej łączności radiowej).

5.5.2. Źródła emisji.

Podstawowymi źródłami emisji pól elektromagnetycznych o szkodliwym dla otoczenia, zwłaszcza ludzi, promieniowaniu niejonizującym są m.in. napowietrzne linie elektromagnetyczne o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym.

Wzdłuż tras przebiegu takich linii niezbędne jest zachowanie stref ochronnych o szerokości co najmniej: 33,0 m dla linii 400 kV; 26,0 m dla linii 220 kV; 14,5 m dla linii 110 kV. W strefach tych wyklucza się zabudowę mieszkaniową, a korzystanie z zasobów środowiska i sposób zagospodarowania obszaru jest ograniczony.

a) linie elektromagnetyczne wysokiego napięcia

b) anteny nadawcze telefonii komórkowej

Rysunek 6 Przykładowe źródła pola elektromagnetycznego

Źródłami niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są przede wszystkim linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia:

400 kV: Rekowo Lęborskie – Wilkowo – Garczegorze – Pogorszewo – Janowice.

110 kV: Opalenie (Żarnowiec) – Wicko;

110 kV: Wicko – Lębork;

110 kV: Węgornia – Ługi – Mosty – Lębork;

110 kV: Lębork – Leśnice – Darzewo.

Podobnym oddziaływaniem charakteryzują się również główne punkty zasilania (GPZ) zlokalizowane w Wicku oraz w Lęborku: przy ul. Krzywoustego (w południowej części miasta) i przy ul. Nowy Świat (w części północnej).

Źródłami promieniowania elektromagnetycznego na obszarze powiatu są również stacje telefonii komórkowej zlokalizowane w miejscowościach:

- Cewice;
- przy trasie Osowo Lęborskie – Łebunia;
- Kamieniec;
- Pogorzelice;
- Czarnówko (dwa maszty);
- Lędziechowo;

- Lucino;
- Wicko;
- Łeba (dwa maszty: na kominie kotłowni hotelu przy ul. Morskiej oraz na kominie kotłowni OW „Wodnik” i OW „Interfer” przy ul. Nadmorskiej);
- Lębork – kilka stacji, m.in. na kominach cegielni, wieży ciśnień, „Starego Browaru” i ZOZ.

Promieniowanie stacji telefonii komórkowej emitowane jest na dużych wysokościach (z reguły wieże z antenami o wysokości 40 - 60 m) i nie stanowi zagrożenia dla zdrowia ludzi. Brak udokumentowania wpływu niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego na środowisko przyrodnicze.

5.5.3. Wielkość emisji.

Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące, zawiera się w przedziale 0,1–300 MHz (fale radiowe), oraz 300 – 300.000 MHz (mikrofale).

Ciągły postęp techniczny warunkuje powstawanie coraz większej ilości źródeł promieniowania EM. Teren powiatu nie jest pod tym względem wyjątkiem, powoduje to jednak zwiększone zagrożenie ze strony zanieczyszczenia elementów środowiska i zagrożenia dla zdrowia mieszkańców.

Jednym z głównych powodów wzrostu zanieczyszczenia falami EM jest dynamiczny rozwój sieci cyfrowych telefonii komórkowych, powodujący wzrost licznych stacji bazowych, będących źródłami emisji tego promieniowania.

Nie bez znaczenia jest też ciągły rozwój mieszkalnictwa, co powoduje konieczność rozbudowy sieci energetycznej, tworząc nowe źródła liniowe.

Dokładne oddziaływanie pola elektromagnetycznego na terenie gminy nie zostało zbadane.

Konieczne jest sporządzenie inwentaryzacji źródeł pól elektromagnetycznych oraz budowa sieci monitoringu, która umożliwiłaby określenie zagrożenia środowiska ze strony tego czynnika.

5.5.4. Przewidywane kierunki zmian

Polskie przepisy ochrony środowiska odnoszą się do wszystkich linii elektroenergetycznych. Znajomość problematyki oddziaływania linii energetycznych na środowisko ma istotne znaczenie przy ustalaniu zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektromagnetycznymi oraz w ich sąsiedztwie powinny być zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi i hałasem emitowanym przez linie elektromagnetyczne zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymywania tych poziomów (Dz.U.Nr.192,poz. 1883).

5.5.5. Przyjęte cele

Średniookresowy cel polityki ekologicznej w tym zakresie to:

- Ochrona mieszkańców Polski przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

5.5.6. Kierunki działań

Kierunki działań do 2015 r.:

1. Doskonalenie struktur organizacyjnych zajmujących się monitorowaniem i badaniem pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie bazy danych o polach elektromagnetycznych.
2. Opracowanie procedur administracyjnych zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól.
3. Stworzenie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól elektromagnetycznych.

5.5.7. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 26 Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Inwestycja: Sieć elektromagnetyczna															
L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania koordynowane															
1	P	Współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi obiektów emitujących pola elektromagnetyczne.	WIOŚ, WSSE/									Element systemu zarządzania środowiskiem	-	Budżet Państwa	
2	P	Modernizacja istniejących sieci elektroenergetycznych stacji transformatorowych	Zakłady Energetyczne									Wzrost bezpieczeństwa	-	Środki Zakładu energetycznego, środki UE	

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

5.6. Odpowiedzialność za szkody w środowisku

Postanowienia dyrektywy 2004/35/WE z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu przetransponowała do prawa polskiego Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. nr 75, poz. 493).

Ustawa weszła w życie 30 kwietnia, jednak zostały do niej wydane akty wykonawcze, mające dla stosowania ustawy w kilku momentach znaczenie wręcz podstawowe.

1) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2008r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz. U. Nr 82, poz. 501)

2) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia (Dz. U. Nr. 82, poz. 501).

Zgodnie z art. 1, ustawy z 13 kwietnia 2007 r. - ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę takich szkód, a więc odpowiedzialności zarówno zapobiegawczej, jak i kompensacyjnej. Jest to jednak odpowiedzialność przede wszystkim o charakterze administracyjnym, oparta na ustawowym ustaleniu zobowiązań adresowanych do określonych podmiotów, których egzekwowanie ma się odbywać poprzez stosowanie przez upoważnione organy administracji określonych instrumentów o charakterze głównie administracyjno-prawnym. Możliwe jest też korzystanie z roszczeń cywilnoprawnych, mają one jednak charakter uzupełniający, podobnie jak odpowiedzialność karna.

5.6.1. Przyjęte cele i priorytety

Głównym celem do 2015 r. jest:

Ponoszenie odpowiedzialności finansowej za wyrządzone szkody w środowisku przez sprawców.

Priorytety:

- Stworzenie procedury zapewniającej, że koszty działań naprawczych szkód w środowisku lub działań prewencyjnych niedopuszczających do powstania takiej szkody ponosić będą sprawcy szkody.

- Stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku, wprowadzenie procedury wymuszającej na sprawcach szkody informowanie organu prowadzącego tę bazę istniejącej sytuacji.
 - Prowadzenie szkoleń na temat nowych procedur odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników instytucji publicznych i podmiotów gospodarczych, potencjalnych sprawców szkód w środowisku.
 - Stworzenie systemu kontroli wywiązywania się sprawcy z obowiązków w zakresie naprawy szkód w środowisku lub zapobiegania powstaniu takiej szkody.
- W/w kierunki są w kompetencji Wojewody.

6. Założone cele i kierunki działań z zakresu gospodarki odpadami

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 39, poz. 251 tekst ujednolicony) wprowadziła obowiązek przygotowywania planów gospodarki odpadami, które podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Pierwszy krajowy plan gospodarki odpadami (KPGO) przyjęty został uchwałą Nr 219 Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 r. (M.P. z 2003 r. Nr 11, poz. 159). W 2006 r. dokonano jego aktualizacji.

Sprawozdanie z realizacji krajowego planu gospodarki odpadami za okres od 29 października 2002 r. do 29 października 2004 r. wykazało niewielki postęp w zakresie poprawy gospodarki odpadami, w szczególności odpadami komunalnymi i komunalnymi osadami ściekowymi. Zawarto w nim szereg rekomendacji, z których część została zrealizowana, a część jest w trakcie realizacji. Do najważniejszych zrealizowanych rekomendacji należy przedstawienie przez Rząd Parlamentowi propozycji nowelizacji ustaw związanych z gospodarką odpadami (I połowa 2005 r.), które miały na celu m.in. ułatwienie gminom przejmowania od właścicieli nieruchomości obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz zdyscyplinowanie samorządów w zakresie realizacji przez nie ustawowych obowiązków.

Od 1 stycznia 2008 r. zadania w zakresie gospodarki odpadami będące dotychczas w kompetencjach wojewody zostały przeniesione do kompetencji marszałka województwa. Dzięki temu nastąpiło skupienie w jednym urzędzie na szczeblu województwa zadań w zakresie m.in. planowania gospodarki odpadami, i wydawania decyzji, co powinno korzystnie wpłynąć na wdrażanie polityki województwa w zakresie gospodarki odpadami.

6.1. Cele przyjęte za KPGO 2010

Ze względu na zgłaszane ze strony samorządów wnioski, aby w krajowym planie gospodarki odpadami określić docelowy system gospodarki odpadami oraz w bardziej konkretny sposób zadania, przyjęto nieco odmienną formułę Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010 w porównaniu do pierwszego krajowego planu gospodarki odpadami. Plan obejmuje pełny zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób zapewniający ochronę środowiska, uwzględniając obecne i przyszłe możliwości i uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury. Plan gospodarki odpadami obejmuje odpady powstające w kraju, a w szczególności odpady komunalne, odpady niebezpieczne, odpady przemysłowe i inne rodzaje odpadów. Plan uwzględnia tendencje we współczesnej gospodarce światowej, jak również krajowe uwarunkowania rozwoju gospodarczego.

Nie przewiduje się generalnych zmian systemu gospodarowania poszczególnymi rodzajami odpadów. Mogą wystąpić tylko korekty funkcjonujących systemów. Zgodnie z polityką ekologiczną państwa głównymi kierunkami działań w zakresie gospodarki odpadami są:

- wspieranie działań podejmowanych przez instytucje publiczne i podmioty prywatne, które przyczynią się do ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenia ilości odpadów poddawanych odzyskowi, w tym recyklingowi, zmniejszenia ilości odpadów kierowanych na składowiska,
- sukcesywne zwiększanie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku, w tym recyklingu, a także wyeliminowanie praktyk rekułtywacji składowisk tego typu odpadami,
- kontynuacja badań nad nowymi technologiami, przyczyniającymi się do zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów oraz zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko,

- wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,
- promowanie wdrażania systemu zarządzania środowiskowego,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów i właściwego postępowania z nimi oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- wypracowanie i monitorowanie rzeczywistych wskaźników wytwarzania i morfologii odpadów celem zdiagnozowania potrzeb w zakresie gospodarowania odpadami,
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania,
- weryfikacja lokalizacji dotychczas istniejących składowisk odpadów oraz eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z ich składowaniem, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa,
- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wprowadzenie instrumentów finansowych umożliwiających realizację zadań w zakresie gospodarki odpadami przez jednostki samorządu terytorialnego i dyscyplinujących samorządy w zakresie wykonywania przez nie obowiązków.

Celem dalekosiężnym wynikającym z krajowego planu gospodarki odpadami jest dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarki odpadami, a w szczególności zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią gospodarki odpadami, czyli po pierwsze zapobiegania i minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów oraz ograniczania ich właściwości niebezpiecznych, a po drugie wykorzystywania właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, a w przypadku gdy odpadów nie można poddać procesom odzysku ich unieszkodliwienie, przy czym składowanie generalnie jest traktowane jako najmniej pożądany sposób postępowania z odpadami. Realizacja tego celu umożliwi osiągnięcie innych celów takich, jak: ograniczenie zmian klimatu powodowanych przez gospodarkę odpadami poprzez minimalizację emisji gazów cieplarnianych z technologii zagospodarowania odpadów czy też zwiększenie udziału w bilansie energetycznym kraju energii ze źródeł odnawialnych poprzez zastępowanie spalania paliw kopalnych spalaniem odpadów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. W związku z powyższym, zgodnie z polityką ekologiczną państwa, przyjęto następujące cele główne:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich krajowych składowisk niespełniających standardów Unii Europejskiej,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzanych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce,

przy czym wprowadzanie zmian prawa będzie ograniczone do niezbędnego minimum, wynikającego z konieczności transpozycji prawa unijnego oraz potrzeby wprowadzenia zmian wskazanych w niniejszym Krajowym planie.

Ze względu na fakt, że kierunki zmian prawa ochrony środowiska są obecnie wyznaczone głównie na poziomie Unii Europejskiej, jednym z głównych celów w zakresie gospodarki odpadami staje się również aktywny udział Polski w pracach na forum Unii. Polska jako członek społeczności międzynarodowej podpisała Konwencję Sztokholmską w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych jeszcze przed przystąpieniem do Unii Europejskiej.

Dla poszczególnych grup odpadów (tj. odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych i pozostałych odpadów) sformułowano poniżej przedstawione dodatkowe cele szczegółowe.

Odpady komunalne

Przyjęto następujące cele:

- objęcie umowami na odbieranie odpadów komunalnych 100% mieszkańców, najpóźniej do końca 2008 r.,
- zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów, dla którego minimalne wymagania określono w Krajowym planie, najpóźniej do końca 2008r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:
 - w 2010 r. więcej niż 75%,
 - w 2013 r. więcej niż 50%,
 - w 2020 r. więcej niż 35%

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Odpady niebezpieczne

Odpady zawierające PCB

W okresie od 2007 do 2010 r. celem jest całkowite zniszczenie i wyeliminowanie PCB ze środowiska poprzez kontrolowane unieszkodliwianie PCB oraz dekontaminację lub unieszkodliwianie urządzeń zawierających PCB.

W okresie od 2011 do 2018 r. należy dokonać likwidacji odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm.

Oleje odpadowe

W latach 2007-2018 utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%.

Zużyte baterie i akumulatory

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytych baterii i akumulatorów ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania.

W okresie od 2007 do 2010 r. należy osiągnąć co najmniej poziomy odzysku i recyklingu (zdefiniowane w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz.U. 2007 nr 90 poz. 607 tekst ujednolicony)

W okresie od 2011 do 2018 r. stawia się następujące cele:

- osiąganie poziomów zbierania i recyklingu (zdefiniowanych i określonych w nowej dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów oraz uchylającej dyrektywą 91/157/EWG),
 - minimalnego poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów (w tym akumulatorów Ni-Cd) w wysokości 25% do 2012 r. . zgodnie z art. 10 ust.2 lit. a,
 - minimalnego poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów w wysokości 45% do 2016 r.. zgodnie z art. 10 ust.2 lit. b,
 - minimalnego poziomu recyklingu w wysokości 65% średniej wagi baterii i akumulatorów ołowiowo-kwasowych, w tym recykling zawartości ołowiu w najwyższym, technicznie możliwym do osiągnięcia stopniu przy jednoczesnym unikaniu nadmiernych kosztów (do 2011 r.) . zgodnie z art. 12 ust.4,
 - minimalnego poziomu recyklingu w wysokości 75% średniej wagi baterii i akumulatorów niklowo-kadmowych, w tym recykling zawartości kadmu w najwyższym, technicznie możliwym do osiągnięcia stopniu przy jednoczesnym unikaniu nadmiernych kosztów (do 2011 r.) . zgodnie z art. 12 ust.4,
 - minimalnego poziomu recyklingu 50% średniej wagi innych odpadów w postaci baterii i akumulatorów (do 2011 r.) . zgodnie z art. 12 ust.4,
- ustanowienie od 2008 r. (czyli 2 lata od wprowadzenia dyrektywy) zakazu wprowadzania do obrotu:
 - wszelkich baterii lub akumulatorów, które zawierają powyżej 0,0005% wagowo rtęci, bez względu na to, czy są wmontowane do urządzeń, z wyłączeniem ogniw guzikowych z zawartością rtęci nie wyższą niż 2% wagowo,

- baterii i akumulatorów przenośnych, które zawierają powyżej 0,002% wagowo kadmu, w tym tych, które są wmontowane do urządzeń, z wyłączeniem baterii i akumulatorów przenośnych przeznaczonych do użytku w:
 - systemach awaryjnych i alarmowych, w tym w oświetleniu awaryjnym,
 - sprzęcie medycznym,
 - elektronarzędziach bezprzewodowych.
- ustanowienie od 2012 r. zakazu stosowania akumulatorów niklowo-kadmowych (Ni-Cd).

Odpady medyczne i weterynaryjne

W okresie od 2007 r. do 2018 r. celem będzie podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

Pojazdy wycofane z eksploatacji

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest zapewnienie pełnej skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz odzysku, w tym recyklingu, odpadów powstających z pojazdów wycofanych z eksploatacji. W związku z powyższym wyznacza się następujące cele częściowe w okresie od 2007 r. do 2018 r.:

- dla pojazdów wyprodukowanych przed 1 stycznia 1980 r. osiągnięcie po 1 stycznia 2006 r. poziomów odzysku i recyklingu odpowiednio nie niższych niż 75 % i 70 % masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku,
- dla pozostałych pojazdów osiągnięcie po 1 stycznia 2006 r. poziomów odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w wysokości odpowiednio co najmniej 85 % i 80 % masy pojazdów przyjętych w skali roku,
- uzyskanie w okresie od 1 stycznia 2015 r. poziomów odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w wysokości odpowiednio co najmniej 95 % i 85 % masy pojazdów przyjętych w skali roku.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie jego składowania.

W związku z powyższym wyznacza się następujące cele częściowe w okresie od 2007 r. do 2018 r.:

- osiągnięcie od 1 stycznia 2008 r. poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu w wysokości:
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu w postaci wielkogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego i automatów do wydawania:
 - poziomu odzysku w wysokości 80 % masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 75 % masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu w postaci sprzętu teleinformatycznego, telekomunikacyjnego i audiowizualnego:
 - poziomu odzysku w wysokości 75 % masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 65 % masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu w postaci małogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego; sprzętu oświetleniowego; narzędzi elektrycznych i elektronicznych z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych; zabawek, sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz przyrządów do nadzoru i kontroli:
 - poziomu odzysku w wysokości 70 % masy zużytego sprzętu,
 - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 50 % masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytych gazowych lamp wyładowczych - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytych lamp w wysokości 80 % masy tych zużytych lamp.
- osiągnięcie od 1 stycznia 2008 r. poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości 4 kg/mieszkańca/rok.

Pozostałe odpady

Zużyte opony

W okresie od 2007 r. do 2018 r. celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu zagospodarowania zużytych opon, w tym osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu zużytych opon:

2007 r. – odzysk - 75%; recykling – 15%
 2010 r. – odzysk - 85%; recykling – 15%
 2018 r. – odzysk - 100%; recykling – 20%

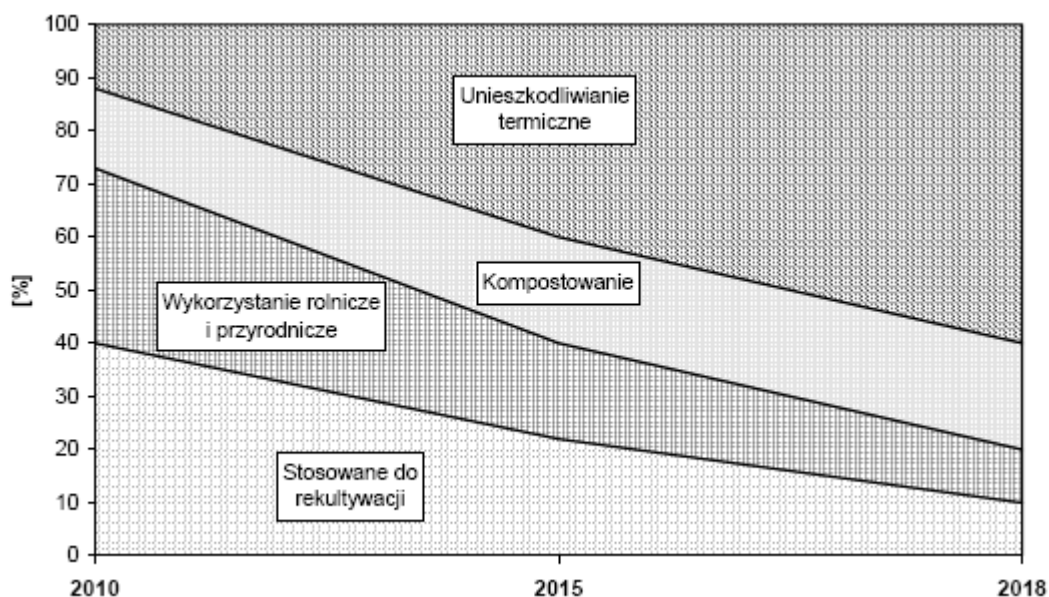
Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

W okresie od 2007 r. do 2018 r. celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontów, budowy i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku, aby osiągnąć następujące poziomy odzysku: 50% w 2010 r. oraz 80% w 2018 r.

Komunalne osady ściekowe

W perspektywie do 2018 r. podstawowe cele w gospodarce komunalnymi osadami ściekowymi są następujące:

- całkowite ograniczenie składowania osadów ściekowych,
- zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz osadów przekształcanych metodami termicznymi,
- maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego, zgodnie z celami przedstawionymi na Rysunku 1 poniżej

Rysunek 7 Zmiany w strukturze odzysku i unieszkodliwiania osadów z komunalnych oczyszczalni ścieków w perspektywie do 2018 r.

Odpady opakowaniowe

- Zmniejszenie udziału odpadów opakowaniowych w strumieniu odpadów komunalnych.
- Wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych.

Uzyskanie następujących poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych z podziałem na poszczególne rodzaje materiału opakowaniowego latach 2008 - 2014 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 27 Roczne poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych do roku 2014.

L.p.	Rodzaj produktu z którego powstał odpad	do 2008		do 2010		do 2014	
		poziom %		poziom %		poziom %	
		odzysk	recykling	odzysk	recykling	odzysk	recykling
1	Opakowania (ogółem)	50	27	53	35	60	55
2	Opakowania z tworzyw sztucznych	-	16*	-	18*	-	22,5*
3	Opakowania z aluminium	-	41	-	45	-	50
4	Opakowania ze stali	-	25	-	33	-	50
5	Opakowania z papieru i tektury	-	49	-	52	-	60
6	Opakowania ze szkła	-	39	-	43	-	60
7	Opakowania z drewna	-	15	-	15	-	15

* do poziomu recyklingu zalicza się wyłącznie recykling, w wyniku którego otrzymuje się produkt wykonany z tworzywa sztucznego

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz.U. z 2007 r. Nr 109 poz. 752)

6.2. Cele przyjęte za Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa oraz KPGO 2010 w WPGO dla Województwa Pomorskiego przyjęto następujące cele główne:

- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich składowisk niespełniających przepisów prawa,
- stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzonych na rynek produktach i gospodarce odpadami.

W gospodarce odpadami komunalnymi poza ww. celami głównymi przyjęto następujące cele:

- objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych,
- rozwój selektywnego zbierania odpadów: niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych, wielkogabarytowych oraz z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej,
- eliminacja praktyk nielegalnego składowania odpadów,
- rekultywacja lokalnych składowisk niespełniających wymagań ochrony środowiska, które zostaną zamknięte do końca 2009 r., zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby nie było składowanych:
 - w 2010 r. więcej niż 75%,
 - w 2013 r. więcej niż 50%,
 - w 2020 r. więcej niż 35%,
 wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych na terenie województwa pomorskiego w 1995 r.,
- rozwój systemów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych;
- odzysk energii z odpadów powstających w aglomeracji trójmiejskiej.

6.3. Zakładane cele dla Powiatu Lęborskiego (krótkoterminowe, długoterminowe, strategiczne)

Powiat Lęborski musi spełnić wszystkie cele ilościowe oraz terminowe zapisane w Planach wyższego rzędu: Krajowym oraz Wojewódzkim.

Dodatkowo dla Powiatu przyjęto następujące cele organizacyjne:

Cele krótkoterminowe – 2008 – 2011

- objęcie 100% mieszkańców gmin Powiatu zorganizowana zbiórka odpadów komunalnych.
- zwiększenie kontroli i egzekwowanie realizacji zapisów w wydawanych decyzjach w zakresie gospodarki odpadami,
- kontynuowanie współpracy z gminami Powiatu Lęborskiego oraz gminami sąsiednich Powiatów w celu rozwiązań powiązań regionalnych w ramach przypisanych ZZO (ZZO Czarnówko).
- kontynuowanie współpracy z gminami przy likwidacji wyrobów zawierających azbest,
- analiza systemu monitoringu planu gospodarki odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości uzyskania odpowiednich danych.
- propagowanie selektywnej zbiórki odpadów w tym szczególnie odpadów opakowaniowych i komunalnych ulegających biodegradacji, na terenie Powiatu Lęborskiego
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych, a także odpadów elektrycznych i elektronicznych.
- podnoszenia świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców Powiatu, poprzez organizację różnego rodzaju akcji, informacji w mediach (gazeta, internet) oraz propagowanie technologii i działań „przyjaznych środowisku”,

Cele długoterminowe – 2012 – 2015

- doskonalenie organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Powiecie
- dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- dalszy rozwój świadomości ekologicznej i społecznej mieszkańców,
- promowanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów
- dalszy rozwój odzysku i unieszkodliwiania odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych a także odpadów elektrycznych i elektronicznych na terenie Powiatu.

Cele strategiczne odnośnie gospodarki odpadami zapisano również w Strategii Rozwoju Powiatu Lęborskiego na lata 2007 – 2013:

Obszar Strategiczny V - EKOLOGIA

Priorytet 1 Dostosowanie do wymogów ochrony środowiska

Działanie 1.1. Utylizacja i gospodarka odpadami

Opis działania

Celem działania jest zmniejszenie antropogenicznej presji na środowisko, a tym samym poprawa komfortu życia mieszkańców i zmniejszenie zagrożenia dla ludzi i środowiska ze strony zanieczyszczeń.

Zadania

- Wspieranie działań w celu eliminacji z terenu powiatu odpadów niebezpiecznych
- Podejmowanie działań mających na celu promocję i zachęcenie mieszkańców powiatu do selekcji odpadów.
- Wspieranie działań służących selektywnej zbiórce odpadów i odzyskiwaniu surowców odpadowych
- Popularyzacja przedsięwzięć w zakresie recyklingu odpadów

Źródła finansowania

- Środki własne powiatu
- Budżet państwa
- Samorządy gmin
- Programy pomocowe

Działanie 1.2. Propagowanie należytej ochrony wód, gleby i powietrza

Opis działania

Działanie to ma na celu minimalizację wpływu ujemnych skutków rozwoju techniki na ochronę zasobów naturalnych, a tym samym na życie i zdrowie człowieka

Zadania

- Wspieranie i promocja budowy oczyszczalni ścieków (w tym oczyszczalni przydomowych), kolektorów oraz kanalizacji w miejscowościach powiatu lęborskiego
- Wspieranie i promocja zadań przeciwdziałających niekontrolowanym zrzutom ścieków do środowiska
- Propagowanie należytej gospodarki zasobami wodnymi, m.in. poprzez wprowadzenia systemu rozliczania poboru wody w oparciu o wskazania wodomierzy
- Podejmowanie działań na rzecz zmniejszania emisji substancji szkodliwych dla środowiska
- Ograniczanie negatywnego wpływu komunikacji na środowisko
- Przecistawianie się lokalizacji zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska
- Propagowanie zasad tzw. „czystej produkcji”
- Działania mające na celu ochronę lokalnych bogactw naturalnych, np. gleb torfowych.

Źródła finansowania

- Środki własne powiatu
- Budżet państwa
- Samorządy gmin
- Programy pomocowe

Osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku odpadów opakowaniowych oraz komunalnych ulegających biodegradacji w poszczególnych latach będzie praktycznie niewykonalne w przypadku realizacji tych działań przez gminy Powiatu w sposób samodzielny i niesystemowy.

Niepełna realizacja obowiązku selektywnego zbierania odpadów, a także przekraczanie limitów dozwolonego składowania odpadów biodegradowalnych na składowiskach będą karane przez WIOŚ w wysokościach określonych w art. 79a ustawy o odpadach.

Dlatego też Powiat Lęborski i wraz z poszczególnymi gminami w ramach przyszłego systemu powinien:

1. W najbliższym czasie należy na podstawie istniejących przepisów prawnych:
 - zwiększyć kontrolę transportu odpadów, przez inspekcję transportu drogowego oraz wprowadzić kompleksowe kontrole przy udziale służb celnych i inspekcji ochrony środowiska;
 - przy realizacji programów nauczania przywiązywać większą wagę do gospodarki odpadami oraz kształtowania właściwych postaw i nawyków u dzieci i młodzieży,
 - poprzez publiczne regionalne środki masowego przekazu emitować programy i reklamy dotyczące gospodarki odpadami.
2. Należy objąć wszystkich mieszkańców zorganizowanymi systemami zbierania odpadów, w szczególności odpadów opakowaniowych, odpadów niebezpiecznych pochodzących z gospodarstw domowych, odpadów ulegających biodegradacji z uwzględnieniem selektywnej zbiórki „u źródła”, aby zapewnić odpowiedni poziom odzysku i recyklingu. Ponadto należy zgodnie z wydanymi aktami prawnymi stworzyć punkty zbiórki odpadów elektrycznych i elektronicznych.
3. Należy wzmocnić ofertę edukacyjną dla małych i średnich przedsiębiorstw o możliwości wykorzystywania środków z WFOŚiGW, NFOŚiGW oraz środków unijnych w zakresie dostosowania prowadzonej gospodarki odpadami do standardów unijnych.

Przyjęto siedem zasadniczych założeń dla rozwoju gospodarki odpadami możliwych do realizacji w Powiecie:

- zintegrowane podejście do gospodarki odpadami,
- zapewnienie zorganizowanej zbiórki dla wszystkich frakcji odpadów,
- minimalizacja ilości odpadów oraz zmniejszenie ich potencjału szkodliwości,
- wzrost recyklingu, w tym recyklingu organicznego,
- składowanie wyłącznie tych odpadów których nie można pozbyć się w inny sposób,
- zwiększony udział edukacji ekologicznej
- efektywna ochrona zdrowia i życia ludności oraz środowiska przed odpadami.

Realizacja tych założeń jest zgodna z głównymi zasadami gospodarowania odpadami wynikającymi z prawa unijnego i krajowego, a w szczególności z:

- o hierarchią postępowania z odpadami,
- o zasadą bliskości,
- o zasadą samowystarczalności w skali kraju (i regionu) - stworzenia zintegrowanej sieci instalacji i urządzeń
- o i pozwole na osiągnięcie zasadniczego celu - wdrożenia najlepszej praktycznej (wykonalnej) opcji gospodarowania odpadami, spełniającej wymogi ochrony środowiska.

6.3.1. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Tabela 28 Przedsięwzięcia do realizacji w latach 2008-2015 w zakresie gospodarki odpadami

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania własne															
1	P	Zwiększenie kontroli i egzekwowanie realizacji zapisów w wydawanych decyzjach w zakresie gospodarki odpadami,	Starostwo Powiatowe										5 000 zł.	PFOŚiGW, budżet Starostwa	
2	P	Bieżący monitoring planu gospodarki odpadami,	Starostwo Powiatowe										10 000zł	WFOŚiGW, PFOŚiGW, budżet Starostwa	
Zadania koordynowane															
1	I	Objęcie 100% mieszkańców gmin Powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych.	Urząd Miasta i Urzędy Gmin										10 000zł	budżety gmin, fundusze ochrony środowiska, środki unijne, środki własne firm zajmujących się gospodarką odpadami na terenie gmin,	
2	P	Kontynuowanie współpracy z gminami Powiatu Lęborskiego oraz gminami sąsiednich Powiatów w celu rozwiązań powiązań regionalnych w ramach przypisanych ZZO (ZZO Czarnówko).	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Urzędy Gmin, Zarząd ZZO										b.d.	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne samorządów, fundusze unijne	
3	I	Kontynuowanie współpracy z gminami przy likwidacji wyrobów zawierających azbest,	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Urzędy Gmin, Zarząd ZZO										50 000 zł.	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne samorządów,	
4	I	Propagowanie selektywnej zbiórki odpadów w tym szczególnie odpadów opakowaniowych i komunalnych ulegających biodegradacji, na terenie Powiatu Lęborskiego	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Urzędy Gmin										25 000zł.	WFOŚiGW,PFOŚiGW,środki własne samorządów, fundusze unijne, środki własne firm zajmujących się gospodarką odpadami na terenie gmin	

5	I	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, wielkogabarytowych odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych, a także odpadów elektrycznych i elektronicznych	Urząd Miasta i Urzędy Gmin														20 000zł.	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne samorządów, fundusze unijne, środki własne firm zajmujących się gospodarką odpadami na terenie gmin
6	I	Podnoszenie świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców Powiatu, poprzez organizację różnego rodzaju akcji, informacji w mediach (gazeta, internet) oraz propagowanie technologii i działań „przyjaznych środowisku”,	Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Urzędy Gmin														10 000zł.	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne samorządów, fundusze unijne, środki własne firm zajmujących się gospodarką odpadami na terenie gmin

Szacunkowe nakłady podane w kolumnie 14 są kosztami planowanymi na okres obowiązywania zaktualizowanego Programu Ochrony Środowiska)

Zadania własne – zadania do realizacji przez gminę,

Zadania koordynowane – zadania, w których gmina uczestniczy lub koordynuje ich przeprowadzenie,

Rodzaje przedsięwzięć:

I – inwestycyjne – do realizacji potrzebne są nakłady finansowe

P – pozainwestycyjne – realizacja za pomocą np. regulacji prawnych

7. Narzędzia i instrumenty realizacji Programu

7.1. Narzędzia i instrumenty reglamentujące możliwości korzystania ze środowiska

- pozwolenia i decyzje administracyjne na emisję, zintegrowane, wodno-prawne, na wytwarzanie, zbiórkę i recykling odpadów, zobowiązujące do prowadzenia pomiarów
- zgłoszenia instalacji nie wymagających pozwoleń dokonywane przez zakłady je eksploatujące;
- przeglądy ekologiczne dokonywane w razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko,
- instrukcje eksploatacji obiektów związanych z gospodarką odpadami;
- wymagania kwalifikacyjne stawiane eksploatującym obiekty gospodarki odpadami;
- strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody;
- obszary ograniczonego użytkowania terenu;
- ograniczenia lub zakazanie użytkowania niektórych jednostek pływających na wodach stojących;

7.2. Narzędzia i instrumenty finansowe

- opłaty za korzystanie ze środowiska; są ponoszone za: wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pobór wód, składowanie odpadów; ponadto na podstawie ustawy o ochronie przyrody uiszczane są opłaty za wycinkę drzew i krzewów, a na podstawie Prawa geologicznego opłaty za wydobycie kopalin;
- opłaty podwyższone za korzystanie ze środowiska uiszczają podmioty korzystające z niego bez uzyskania wymaganego pozwolenia;
- wsparcie finansowe przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska w drodze udzielania oprocentowanych pożyczek, dopłat do oprocentowania kredytów i pożyczek, udzielania dotacji, wnoszenia udziałów do spółek, nabywania obligacji, akcji i udziałów przez fundusze ochrony środowiska, oraz wsparcie finansowe przez Ekofundusz dysponujący pieniędzmi z ekokonwersji, fundusze Unii Europejskiej (szerzej o nich w dalszym rozdziale), inne pomniejsze fundusze i fundacje wspomagające ochronę środowiska, budżet państwa, budżet samorządu województwa;
- system materialnych zachęt (ustawa *Prawo ochrony środowiska* przewiduje zróżnicowane stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska) dla przedsiębiorców podejmujących się wprowadzania prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000, EMAS, programach czystej produkcji.

7.3. Narzędzia i instrumenty karne i administracyjne

- odpowiedzialność cywilna za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko uregulowana jest także w Kodeksie Cywilnym; pozwala on każdemu, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko zagraża lub została wyrządzona szkoda, żądać jej naprawienia lub zaprzestania działalności; jeżeli naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem może wystąpić jednostka samorządu terytorialnego;
- odpowiedzialność karna za szkody wyrządzone środowisku zagrożona jest karą grzywny lub ograniczenia wolności w wypadku wprowadzania do obrotu substancji stwarzających szczególne zagrożenie, eksploatacji bez pozwolenia instalacji lub lekceważenia przepisów przez prowadzącego zakład o dużym ryzyku;
- odpowiedzialność administracyjna sprowadza się do możliwości nałożenia na podmiot korzystający ze środowiska i oddziałujący na niego negatywnie, obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu i przywrócenia właściwego stanu środowiska;
- administracyjne kary pieniężne są ponoszone za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska.

7.4. Działalność kontrolna Powiatu

Możliwość skutecznego korzystania z instrumentów administracyjnych wiąże się z podejmowaniem czynności kontrolnych. W przypadku samorządu gminnego konieczna jest dobra współpraca ze starostwem i z Inspekcją Ochrony Środowiska w celu systematycznej kontroli przestrzegania przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą zapisów zawartych w pozwoleniach na emisję i niebawem zintegrowanych.

7.5. Edukacja społeczności lokalnej

W programie ochrony środowiska woj. pomorskiego problematyka edukacji społeczeństwa w tej dziedzinie przewija się podczas omawiania każdego z komponentów środowiska.

Cele w ten sposób określone wpisują się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej: „Edukacja ekologiczna kształtuje całościowy obraz relacji pomiędzy człowiekiem, społeczeństwem i przyrodą. Ukazuje zależność człowieka od środowiska oraz uczy odpowiedzialności za zmiany dokonywane w środowisku naturalnym. Istotne jest, aby został on osiągnięty zarówno wśród młodego pokolenia, jak i u ludzi dorosłych poprzez: edukację ekologiczną w formalnym systemie kształcenia oraz pozaszkolną edukację ekologiczną”. Przedsięwzięcia edukacyjne społeczności lokalnej znalazły odzwierciedlenie w szeregu dokumentach lokalnych poczynając od Strategii Gminy. Zamiany w tej materii dotyczą: wspierania programów edukacji ekologicznej prowadzonej przez organizacje pozarządowe, gminy, szkoły. Przewidziano organizację warsztatów ekologicznych dla młodzieży, organizację wycieczek, szkolenie rolników w zakresie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, szkolenie radnych, wreszcie systematyczną edukację mieszkańców między innymi poprzez organizację otwartych spotkań dla nich. Ponieważ zamiany te dotyczą wielu dziedzin, choć w szczególności gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej, nie zostały one szczegółowo opisane w tabelach dotyczących poszczególnych komponentów środowiska. Jednakże nie ulega wątpliwości, że bardzo ważną pozycją w wydatkach Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej powinna być edukacja. Szczególnie cenna będzie w tej materii współpraca z organizacjami pozarządowymi i szkołami. Edukacja wiąże się z rozdziałem następnym, traktującym o udziale mieszkańców w podejmowaniu decyzji dotyczących ochrony środowiska.

W Polityce ekologicznej na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 celem średniookresowym w omawianym zakresie jest:

- stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- zwiększenie liczby osób podejmujących świadome decyzje konsumenckie, uwzględniające konieczność ochrony zasobów przyrodniczych,
- tworzenie płaszczyzny współpracy z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi oraz wspieranie aktywności tych organizacji.

7.6. Udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji

Włączanie do procesu realizacji zrównoważonego rozwoju szerokiego grona partnerów daje szansę na jego społeczną akceptację i przyjmowanie przez nich współodpowiedzialności tak za sukcesy jak i porażki. Społeczność powiatu lęborskiego jest głównym adresatem działań przewidywanych *Programem*, stąd tak ważnym elementem jest uspołecznienie procesu planowania i podejmowania decyzji i przejrzystość procedur włączających doń szerokie grono partnerów. Zadanie to, by mogło przynieść pozytywny skutek, musi być realizowane przez społeczeństwo świadome zagrożeń, jakie niesie za sobą rozwój cywilizacyjny, a więc odpowiednio przygotowane. W przeciwnym wypadku podejmowane przez władze samorządowe próby rozwiązania szeregu problemów będą napotykały na społeczny opór.

7.7. Podejście do planowania przestrzennego – ekologizacja

Zasady polityki ekologicznej państwa są zasadami, na których oparta jest również polityka ochrony środowiska województwa pomorskiego. Oprócz **zasady zrównoważonego rozwoju** jako nadrzędnej uwzględniono szereg zasad pomocniczych i konkretyzujących, m.in.:

1. **Zasadę prewencji**, oznaczającą w szczególności:

- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
- recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk, energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
- zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń (tzw. dyrektywa IPPC),
- wprowadzanie pro-środowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnymi i europejskimi wymo-

- gami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji, Responsible Care, itp.
2. **Zasadę "zanieczyszczający płaci"** odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowisko a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.
 3. **Zasadę integracji** polityki ekologicznej z politykami sektorowymi oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.
 4. **Zasadę regionalizacji**, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych).
 5. **Zasadę subsydiarności**, wynikającą m.in. z Traktatu o Unii Europejskiej a oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel, regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.
 6. **Zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

8. Streszczenie Programu Ochrony Środowiska

Celem opracowania jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Lęborskiego na lata 2008-2015.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Lęborskiego, który zgodnie z przepisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska powinien podlegać aktualizacji nie rzadziej, niż co 4 lata.

Podstawę niniejszego opracowania niniejszej stanowi szereg dokumentów udostępnionych m.in. przez Powiat, Gminę WZMiUW, Nadleśnictwa, ODR, ARiMR, GUS, WIOŚ, WIR. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. Uwzględniono zmiany, jakie zaszły na przełomie ostatnich dwóch lat w zakresie rozwoju infrastruktury, zmiany w stanie jakości wód, powietrza, gleb.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program wojewódzki, Strategia wojewódzka) i lokalnym zwłaszcza z Programu powiatowego oraz z dokumentów, koncepcji władz gminy, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców. Dodatkowo niektóre z przedsięwzięć zostały zaproponowane przez zespół opracowujący Program.

Zhierarchizowana lista przedsięwzięć, odnośnie każdego komponentu środowiska przyrodniczego została zawarta w tabelach. Zadania podzielone są na zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne. W każdej z tych grup wyróżnia się zadania własne i koordynowane.

Przy opracowywaniu programu, duży nacisk położono na poprawę stanu świadomości ekologicznej oraz edukację ekologiczną mieszkańców gminy.